**Käesolev tekst on üksnes dokumenteerimisvahend ning sel ei ole mingit õiguslikku mõju. Liidu institutsioonid ei vastuta selle teksti sisu eest. Asjakohaste õigusaktide autentsed versioonid, sealhulgas nende preambulid, on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas ning on kättesaadavad EUR-Lexi veebisaidil. Need ametlikud tekstid on vahetult kättesaadavad käesolevasse dokumenti lisatud linkide kaudu**

►B **EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2023/959,**

**10. mai 2023,**

**millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem, ja otsust (EL) 2015/1814, mis käsitleb ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi turustabiilsusreservi loomist ja toimimist**

**(EMPs kohaldatav tekst)**

(ELT L 130, 16.5.2023, lk 134)

Parandatud:

►C1 Parandus, ELT L 90176, 22.3.2024, lk 1 (2023/959)

▼B

# EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2023/959,

**10. mai 2023,**

**millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem, ja otsust (EL) 2015/1814, mis käsitleb ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi turustabiilsusreservi loomist ja toimimist**

**(EMPs kohaldatav tekst)**

*Artikkel 1*

**Direktiivi 2003/87/EÜ muutmine**

Direktiivi 2003/87/EÜ muudetakse järgmiselt.

1) Artikli 1 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Samuti näeb käesolev direktiiv ette tõsta kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise taset, et aidata kaasa sellise vähendamise taseme saavutamisele, mis on teaduslikult vajalik ohtlike kliimamuutuste vältimiseks. See aitab kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/1119 (*) kehtestatud liidu kliimaneutraalsuse eesmärgi ja kliimaeesmärkide ning seeläbi Pariisi kokkuleppe (**) eesmärkide saavutamisele.

---

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

(**) ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.“

2) Artikli 2 lõiked 1 ja 2 asendatakse järgmisega:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse I ja III lisas loetletud tegevusalade ja II lisas loetletud kasvuhoonegaaside suhtes. Kui käitis, mis kuulub ELi HKSi kohaldamisalasse, kuna tema käitamisel olevate põletusseadmete summaarne nimisoojusvõimsus on üle 20 MW, muudab kasvuhoonegaaside heitkoguse vähendamiseks oma tootmisprotsessi ega ületa enam nimetatud künnist, pakub liikmesriik, kus käitis asub, käitajale võimalust jääda pärast tootmisprotsessi muutmist ELi HKSi kohaldamisalasse kuni artikli 11 lõike 1 teises lõigus osutatud jooksva viieaastase ajavahemiku ja sellele järgneva

▼B

viieaastase ajavahemiku lõpuni. Kõnealuse käitise käitaja võib otsustada, et käitis jääb ELi HKSi kohaldamisalasse ainult jooksva viieaastase ajavahemiku lõpuni või ka järgnevaks viieaastaseks ajavahemikuks pärast tootmisprotsessi muutmist. Asjaomane liikmesriik teatab komisjonile muudatustest võrreldes artikli 11 lõike 1 kohaselt komisjonile esitatud loeteluga.

2. Käesoleva direktiivi kohaldamine ei piira Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2010/75/EL (*) tulenevate nõuete kohaldamist.

_____

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17).“

3) Artiklit 3 muudetakse järgmiselt:

a) punkt b asendatakse järgmisega:

„b) „heide“ või „heitkogus“– käitise allikatest pärinevate kasvuhoonegaaside heide või I lisas loetletud lennutegevusi sooritava õhusõiduki või I lisas loetletud meretransporditegevusi sooritavate laevade selliste gaaside heide, mis on nimetatud tegevuse osas täpsustatud, või III lisas osutatud tegevusalale vastav kasvuhoonegaaside heide;“;

b) punkt d asendatakse järgmisega:

„d) „kasvuhoonegaaside heiteluba“ – kooskõlas artiklitega 5, 6 ja 30b väljaantud luba;“;

c) punkt u jäetakse välja;

d) lisatakse järgmised punktid:

„w) „laevandusettevõtja“ – laeva omanik või muu organisatsioon või isik, näiteks haldaja või laevapereta prahtija, kes on võtnud laevaomanikult vastutuse laeva käitamise eest ja kes sellise vastutuse võtmisel on nõustunud üle võtma kõik kohustused ja kogu vastutuse, mis on sätestatud laevade ohutu ekspluateerimise ja reostuse vältimise korraldamise rahvusvahelises koodeksis, mis on esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 336/2006 (*) I lisas;

x) „reis“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2015/757 (**) artikli 3 punktis c määratletud reis;

y) „laevandusettevõtjale määratud haldav asutus“ – asutus, kes vastavalt artiklile 3gf vastutab ELi HKSi haldamise eest seoses laevandusettevõtjaga;

▼B

z) „külastatav sadam“ – sadam, kus laev peatub kauba lastimiseks või lossimiseks või reisijate pealevõtmiseks või maale laskmiseks, või sadam, kus avamerelaev peatub meeskonna vahetamiseks; selliste peatuste hulka ei kuulu üksnes tankimise, varude täiendamise, muu laeva kui avamerelaeva meeskonna vahetamise, kuivdokki mineku või laeva, selle seadmete või mõlema remondi eesmärgil tehtavad peatused, abi vajava või ohus oleva laeva peatused sadamas, laevadevaheline reisijate või lasti üleandmine väljaspool sadamaid, üksnes ebasoodsate ilmastikutingimuste eest varjumise või vajaliku otsinguja päästetegevuse eesmärgil tehtavad peatused sadamas ning konteinerilaevade peatused konteinerite ümberlaadimisega tegelevas naabersadamas, mis on loetletud artikli 3ga lõike 2 kohaselt vastu võetud rakendusaktis;

aa) „kruiisilaev“ – lastitekita reisilaev, mis on eranditult ette nähtud reisijate veoks ärilistel eesmärkidel ja pakub merereisi ajal ööbimisega majutust;

ab) „hinnavaheleping“ – leping komisjoni ja vähese või null-süsinikuheitega toote tootja vahel, kes on välja valitud sellise konkureeriva pakkumismenetluse mehhanismi kaudu nagu enampakkumine, mille puhul antakse lepinguga tootjale innovatsioonifondist toetust, mis katab ühelt poolt võiduhinna, mida teatakse ka täitmishinnana, ja teiselt poolt toodetud vähese või null-süsinikuheitega toote hinnast tuletatud võrdlushinna, lähedase asendustoote turuhinna või nende kahe kombinatsiooni vahe;

ac) „süsinikuheite hinnavahe leping“ – leping komisjoni ja vähese või null-süsinikuheitega toote tootja vahel, kes on välja valitud sellise konkureeriva pakkumismenetluse mehhanismi kaudu nagu enampakkumine ja mille puhul antakse lepinguga tootjale innovatsioonifondist toetust, mis katab ühelt poolt võiduhinna, mida teatakse ka täitmishinnana, ja teiselt poolt lubatud heitkoguse ühikute keskmise hinna põhjal arvutatud võrdlushinna vahe;

ad) „fikseeritud tasumääraga leping“ – leping komisjoni ja vähese või null-süsinikuheitega toote tootja vahel, kes on välja valitud sellise konkureeriva pakkumismenetluse mehhanismi kaudu nagu enampakkumine ja mille puhul antakse lepinguga tootjale kindlasummalist toetust toodetud toote ühiku kohta;

▼B

ae) „reguleeritud üksus“ – IVa peatüki kohaldamisel füüsiline või juriidiline isik, välja arvatud kütuste lõpptarbija, kes tegeleb III lisas osutatud tegevusega ja kuulub ühte järgmistest kategooriatest:

i) kui kütus läbib nõukogu direktiivi (EL) 2020/262 (***) artikli 3 punktis 11 määratletud maksulao, siis kõnealuse direktiivi artikli 3 punktis 1 määratletud volitatud laopidaja, kes on kohustatud tasuma aktsiisi, mis on muutunud sissenõutavaks kõnealuse direktiivi artikli 7 kohaselt;

ii) kui kõnealuse punkti alapunkt i ei ole kohaldatav, siis mis tahes muu isik, kes on kohustatud tasuma aktsiisi, mis on muutunud sissenõutavaks vastavalt direktiivi (EL) 2020/262 artiklile 7 või nõukogu direktiivi 2003/96/EÜ (****) artikli 21 lõike 5 esimesele lõigule seoses käesoleva direktiivi IVa peatükis käsitletud kütustega;

iii) kui käesoleva punkti alapunktid i ja ii ei ole kohaldatavad, siis muu isik, kelle liikmesriigi asjaomased pädevad asutused peavad aktsiisi tasumiseks registreerima, sealhulgas aktsiisi tasumisest vabastatud isik, nagu on osutatud nõukogu direktiivi 2003/96/EÜ artikli 21 lõike 5 neljandas lõigus;

iv) kui alapunktid i, ii ja iii ei ole kohaldatavad või kui sama aktsiisi tasumise eest vastutavad solidaarselt mitu isikut, siis liikmesriigi määratud muu isik.

af) „kütus“ – käesoleva direktiivi IVa peatüki kohaldamisel direktiivi 2003/96/EÜ artikli 2 lõikes 1 osutatud energiatoode, sealhulgas kütused, mis on loetletud nimetatud direktiivi I lisa tabelites A ja C, ning muu toode, mis on ette nähtud kasutamiseks, mida pakutakse müüa või mida kasutatakse mootorikütuse või kütteainena vastavalt nimetatud direktiivi artikli 2 lõikele 3, sealhulgas elektri tootmiseks;

ag) „tarbimisse lubamine“ – käesoleva direktiivi IVa peatüki kohaldamisel direktiivi (EL) 2020/262 artikli 6 lõikes 3 määratletud tarbimisse lubamine;

ah) „TTFi gaasihind“ – IVa peatüki kohaldamisel TTFi gaasifutuuride järgmise kuu lepinguhind, millega kaubeldakse platvormi Title Transfer Facility (TTF) virtuaalses kauplemispunktis, mida haldab Gasunie Transport Services B.V.;

▼B

ai) „Brenti toornafta hind“ – IVa peatüki kohaldamisel toornaftafutuuride järgmise kuu lepinguhind, mida kasutatakse nafta ostmisel võrdlushinnana.

---

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. veebruari 2006. aasta määrus (EÜ) nr 336/2006, mis käsitleb meresõiduohutuse korraldamise rahvusvahelise koodeksi rakendamist ühenduse piires ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 3051/95 (ELT L 64, 4.3.2006, lk 1).

(**) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta määrus (EL) 2015/757, mis käsitleb meretranspordist pärit süsinikdioksiidi heitkoguste seiret, aruandlust ja kontrolli ning millega muudetakse direktiivi 2009/16/EÜ (ELT L 123, 19.5.2015, lk 55).

(***) Nõukogu 19. detsembri 2019. aasta direktiiv (EL) 2020/262, millega nähakse ette aktsiisi üldine kord (ELT L 58, 27.2.2020, lk 4).

(****) Nõukogu 27. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/96/EÜ, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik (ELT L 283, 31.10.2003, lk 51).“

4) II peatüki pealkiri asendatakse järgmisega:

„Lennundus ja meretransport“.

5) Artikkel 3a asendatakse järgmisega:

*„Artikkel 3a*

**Kohaldamisala**

Artikleid 3b–3g kohaldatakse I lisas loetletud lennutegevustega seotud lubatud heitkoguse ühikute eraldamise ja väljaandmise suhtes. Artikleid 3ga–3gg kohaldatakse I lisas loetletud meretransporditegevuste suhtes.“

6) Artikkel 3g asendatakse järgmisega:

*„Artikkel 3g*

**Seire- ja aruandluskavad**

Haldav liikmesriik tagab, et iga õhusõiduki käitaja esitab kõnealuse liikmesriigi pädevale asutusele seirekava, milles esitatakse meetmed heitkoguste seireks ja nendest aruandmiseks, ning pädev asutus kiidab sellised kavad heaks vastavalt artiklis 14 osutatud rakendusaktidele.“

7) Lisatakse järgmised artiklid:

▼B

*„Artikkel 3ga*

**Kohaldamisala meretranspordi tegevusala puhul**

1. Lubatud heitkoguse ühikute eraldamise ja tagastamisnõuete kohaldamine meretranspordi tegevusala suhtes hõlmab viitkümmet protsenti (50 %) selliste laevade heitkogustest, mis alustavad reisi väljudes liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvast külastatavast sadamast ja saabuvad väljaspool liikmesriigi jurisdiktsiooni olevasse külastatavasse sadamasse, viitkümmet protsenti (50 %) selliste laevade heitkogustest, mis alustavad reisi väljudes väljaspool liikmesriigi jurisdiktsiooni olevast külastatavast sadamast ja saabuvad liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvasse külastatavasse sadamasse, sada protsenti (100 %) selliste laevade heitkogustest, mis alustavad reisi väljudes liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvast külastatavast sadamast ja saabuvad liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvasse külastatavasse sadamasse ning sada protsenti (100 %) selliste laevade heitkogustest, mis seisavad liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvas külastatavas sadamas.

2. Komisjon koostab 31. detsembriks 2023 rakendusaktidega konteinerite ümberlaadimisega tegelevate naabersadamate loetelu ja ajakohastab seejärel kõnealust loetelu igal teisel aastal hiljemalt 31. detsembril.

Nimetatud rakendusaktides loetletakse konteinerite ümberlaadimisega tegelevad naabersadamad, kus 20 jala pikkusel konteineril põhinevas standardühikus väljendatud konteinerite ümberlaadimise osakaal ületab 65 % selle sadama konteinervedude kogumahust viimase kaheteistkümne kuu jooksul, mille kohta on asjakohased andmed olemas, ja kõnealune sadam asub väljapool liitu, kuid vähem kui 300 meremiili kaugusel liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvast sadamast. Käesoleva lõike kohaldamisel loetakse konteinerid ümberlaadimisele kuuluvaks, kui need lossitakse laevalt sadamasse ainsa eesmärgiga need teisele laevale laadida. Esimese lõike kohaselt komisjoni koostatud loetelu ei sisalda kolmandas riigis asuvaid sadamaid, kus kõnealune kolmas riik kohaldab tegelikult meetmeid, mis on käesoleva direktiiviga samaväärsed.

Rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Artikleid 9, 9a ja 10 kohaldatakse meretranspordi tegevusala suhtes samal viisil, nagu neid kohaldatakse muude ELi HKSiga hõlmatud tegevusalade suhtes, välja arvatud alljärgnev erand artikli 10 kohaldamise suhtes.

Kuni 31. detsembrini 2030 eraldatakse osa lubatud heitkoguse ühikutest liikmesriikidele, kelle puhul selliste laevandusettevõtjate suhtarv, kes artikli 3gf kohaselt oleksid kuulunud nende vastutusalasse, on üle 15 laevandusettevõtja miljoni elaniku kohta võrreldes 2020. aasta rahvaarvuga ja võttes aluseks ajavahemiku 2018–2020 kohta kättesaadavad andmed. Lubatud heitkoguse ühikute kogus vastab 3,5 %-le lubatud heitkoguse ühikute lisakogusest ning see tuleneb artikli 9 kolmandas lõigus osutatud meretranspordi piirmäära suurendamisest asjaomasel aastal. Aastatel 2024 ja 2025 korrutatakse lubatud heitkoguse ühikute kogus lisaks protsendimääradega, mida kohaldatakse asjaomase aasta suhtes vastavalt artikli 3gb esimese lõigu punktidele a ja b. Lubatud heitkoguse ühikute kõnealuse osa enampakkumisel müümisest saadud tulu tuleks kasutada artikli 10 lõike 3 esimese lõigu

▼B

punktis g osutatud eesmärkidel merendussektoris ning punktides f ja i osutatud eesmärkidel. 50 % lubatud heitkoguse ühikute kogusest jaotatakse asjaomaste liikmesriikide vahel vastavalt nende vastutusalasse kuuluvate laevandusettevõtjate osakaalule ja ülejäänud kogus jaotatakse nende vahel võrdsetes osades.

*Artikkel 3gb*

**Meretranspordiga seotud nõuete järkjärguline kehtestamine**

Laevandusettevõtjad on kohustatud tagastama lubatud heitkoguse ühikud vastavalt järgmisele ajakavale:

a) 40 % 2024. aasta teatatud tõendatud heitkogustest, mille suhtes kohaldatakse artikli 12 kohaseid tagastamisnõudeid;

b) 70 % 2025. aasta teatatud tõendatud heitkogustest, mille suhtes kohaldatakse artikli 12 kohaseid tagastamisnõudeid;

c) 100 % tõendatud heitkogusest, millest on teatatud 2026. aastal ja seejärel igal aastal vastavalt artiklile 12.

Kui võrreldes meretranspordi tõendatud heitkogusega aastatel 2024 ja 2025 tagastatakse vähem lubatud heitkoguse ühikud, siis pärast seda, kui iga aasta kohta on kindlaks tehtud vahe tõendatud heitkoguste ja tagastatud lubatud heitkoguse ühikute vahel, ei panda sellele vahele vastavat lubatud heitkoguse ühikute kogust vastavalt artiklile 10 enampakkumisele, vaid tunnistatakse kehtetuks.

*Artikkel 3gc*

**Sätted ELi HKSi kulude ülekandmiseks laevandusettevõtjalt mõnele teisele üksusele**

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et kui lõplik vastutus kütuse ostmise, laeva käitamise või mõlema eest lasub lepingulise kokkuleppe alusel muul üksusel kui laevandusettevõtjal, on laevandusettevõtjal õigus saada sellelt üksuselt hüvitist lubatud heitkoguse ühikute tagastamisest tulenevate kulude eest.

Käesoleva artikli kohaldamisel mõistetakse „laeva käitamise“ all veetava lasti või laeva marsruudi ja kiiruse kindlaksmääramist. Laevandusettevõtja jääb üksuseks, kes vastutab lubatud heitkoguse ühikute tagastamise eest, nagu on nõutud artiklis 3gb ja artiklis 12, ning käesoleva direktiivi ülevõtmiseks vastu võetud riigisiseste õigusnormide üldise järgimise eest. Liikmesriigid tagavad, et nende vastutusel tegutsevad laevandusettevõtjad täidavad oma kohustust tagastada artiklite 3gb ja 12 kohased lubatud heitkoguse ühikud, olenemata sellest, et sellistel laevandusettevõtjatel on õigus tagastamisega seotud kulude hüvitamisele kommertskäitajate poolt.

▼B

*Artikkel 3gd*

**Meretranspordist pärit heitkoguse seire ja aruandlus**

Käesoleva direktiivi I lisas loetletud meretranspordi tegevusalalt pärit heitkoguse puhul tagab laevandusettevõtjale määratud haldav asutus, et tema vastutusalas olev laevandusettevõtja seirab asjaomaseid parameetreid ja esitab need aruandlusperioodi jooksul ning esitab talle laevandusettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmed kooskõlas määruse (EL) 2015/757 II peatükiga.

*Artikkel 3ge*

**Meretranspordist pärit heitkoguse kontrolli ja akrediteerimise reeglid**

Laevandusettevõtjale määratud haldav asutus tagab, et laevandusettevõtja poolt käesoleva direktiivi artikli 3gd kohaselt esitatud laevandusettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmed on kontrollitud vastavalt määruse (EL) 2015/757 III peatükis sätestatud kontrolli- ja akrediteerimisnõuetele.

*Artikkel 3gf*

**Laevandusettevõtjale määratud haldav asutus**

1. Laevandusettevõtjale määratud haldav asutus on

a) liikmesriigis registreeritud laevandusettevõtja puhul liikmesriik, kus laevandusettevõtja on registreeritud;

b) liikmesriigis registreerimata laevandusettevõtja puhul liikmesriik, kus kõnealusel laevandusettevõtjal on eelneva nelja seireaasta jooksul olnud suurim hinnanguline arv sadamakülastusi seoses reisidega, mis kuuluvad artiklis 3ga sätestatud kohaldamisalasse;

c) laevandusettevõtja puhul, mis ei ole liikmesriigis registreeritud ega ole eelneval neljal seireaastal teinud ühtegi artiklis 3ga sätestatud kohaldamisalasse kuuluvat reisi, liikmesriik, kust laevandusettevõtja laev alustas nimetatud artiklis sätestatud kohaldamisalasse kuuluvat esimest reisi või lõpetas selle.

2. Parimale kättesaadavale teabele tuginedes koostab komisjon rakendusaktidega:

a) enne 1. veebruari 2024 nende laevandusettevõtjate loetelu, kes sooritasid I lisas loetletud meretransporditegevusi, mis kuulus artiklis 3ga sätestatud kohaldamisalasse 1. jaanuaril 2024 või alates sellest, ning täpsustab laevandusettevõtjale määratud haldava asutuse vastavalt käesoleva artikli lõikele 1;

▼B

b) enne 1. veebruari 2026 ja seejärel iga kahe aasta järel ajakohastatud loetelu, et anda liikmesriigis registreeritud laevandusettevõtjad üle teisele laevandusettevõtjale määratud haldavale asutusele, kui nad on vahetanud liikmesriiki, kus laevandusettevõtja on käesoleva artikli lõike 1 punkti a kohaselt registreeritud, või lisada nimekirja laevandusettevõtjad, kes on vahepeal sooritanud I lisas loetletud meretransporditegevusi, mis kuulub artiklis 3ga sätestatud kohaldamisalasse vastavalt käesoleva artikli lõike 1 punktile c; ning

c) enne 1. veebruari 2028 ja seejärel iga nelja aasta järel ajakohastatud loetelu, et anda laevandusettevõtjad, kes ei ole liikmesriigis registreeritud, üle teisele laevandusettevõtjale määratud haldavale asutusele kooskõlas käesoleva artikli lõike 1 punktiga b.

3. Laevandusettevõtjale määratud haldav asutus, kes lõike 2 kohaselt koostatud loetelu järgi vastutab laevandusettevõtja eest, jääb vastutavaks olenemata laevandusettevõtja tegevusala või registreerimise hilisematest muutustest kuni nende muutuste kajastamiseni ajakohastatud loetelus.

4. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, et kehtestada üksikasjalikud normid, milles käsitletakse, kuidas laevandusettevõtjale määratud haldavad asutused käesoleva direktiivi alusel laevandusettevõtjat haldavad. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

*Artikkel 3gg*

**Aruandlus ja läbivaatamine**

1. Kui Rahvusvaheline Mereorganisatsioon (IMO) võtab vastu üleilmse turupõhise meetme meretranspordist pärit kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks, siis vaatab komisjon käesoleva direktiivi sellest meetmest lähtuvalt läbi.

Selleks esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule 18 kuu jooksul pärast sellise üleilmse turupõhise meetme vastuvõtmist ja enne selle toimima hakkamist aruande. Selles aruandes uurib komisjon üleilmset turupõhist meedet seoses järgmisega:

a) selle eesmärgid Pariisi kokkuleppe eesmärkide valguses;

b) selle üldine keskkonnaalane terviklikkus, sealhulgas võrreldes meretransporti käsitlevate käesoleva direktiivi sätetega; ning

c) kõik küsimused, mis on seotud ELi HKSi ja selle meetme vahelise sidususega.

▼B

Asjakohasel juhul võib komisjon lisada käesoleva lõike teises lõigus osutatud aruandele seadusandliku ettepaneku käesoleva direktiivi muutmiseks viisil, mis on kooskõlas liidu 2030. aasta kliimaeesmärgi ja määruses (EL) 2021/1119 sätestatud kliimaneutraalsuse eesmärgiga ning eesmärgiga säilitada liidu kliimameetmete keskkonnaalane terviklikkus ja tõhusus, et tagada üleilmse turupõhise meetme ja ELi HKSi rakendamise sidusus, vältides samal ajal märkimisväärset topeltkoormust.

2. Juhul kui IMO ei võta 2028. aastaks vastu üleilmset turupõhist meedet meretranspordist pärit kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks kooskõlas Pariisi kokkuleppe eesmärkidega ja vähemalt tasemeni, mis on võrreldav käesoleva direktiivi alusel võetud liidu meetmetest tuleneva tasemega, esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles uurib vajadust kohaldada lubatud heitkoguse ühikute eraldamist ja tagastamisnõudeid, mis hõlmavad rohkem kui viiskümmend protsenti (50 %) selliste laevade heitkogustest, mis teevad reise liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluva külastatava sadama ja väljaspool liikmesriigi jurisdiktsiooni asuva külastatava sadama vahel, pidades silmas Pariisi kokkuleppe eesmärke. Kõnealuses aruandes võtab komisjon eelkõige arvesse IMO tasandil tehtud edusamme ja uurib, kas mõnel kolmandal riigil on käesoleva direktiiviga samaväärne turupõhine meede, ning hindab suurema kõrvalehoidmise riski, muu hulgas teistele transpordiliikidele ülemineku või sõlmsadamate väljapoole liitu asuvatesse sadamatesse üleviimise kaudu.

Asjakohasel juhul lisatakse esimeses lõigus osutatud aruandele ettepanek käesoleva direktiivi muutmiseks.

3. Komisjon jälgib käesoleva peatüki rakendamist meretranspordis, eelkõige selleks, et avastada kõrvalehoidmist, et seda varases etapis vältida, sealhulgas võttes arvesse äärepoolseimaid piirkondi, ning annab alates 2024. aastast iga kahe aasta järel aru käesoleva peatüki rakendamisest meretranspordis ja võimalike suundumuste kohta seoses laevandusettevõtjatega, kes püüavad käesoleva direktiivi nõuete järgimisest kõrvale hoida. Komisjon jälgib ka mõju, mis on muu hulgas seotud transpordikulude võimaliku suurenemisega, turumoonutustega ja sadamaliikluse muutustega, nagu sadamatest kõrvalehoidmine ja ümberlaadimispunktide ümbersuunamine, liikmesriikide merendussektori üldise konkurentsivõimega ning eelkõige mõjuga sellistele laevandusteenustele, mille puhul on tegemist territoriaalse püsivuse tagamiseks oluliste teenustega. Asjakohasel juhul pakub komisjon välja meetmed, millega tagada käesoleva peatüki tulemuslik rakendamine meretranspordis, eelkõige meetmed suundumuste käsitlemiseks selliste laevandusettevõtjate puhul, kes püüavad käesoleva direktiivi nõuete täitmisest kõrvale hoida.

4. Hiljemalt 30. septembriks 2028 hindab komisjon, kas on asjakohane pikendada artikli 3ga lõike 3 teise lõigu kohaldamist kauemaks kui 31. detsembrini 2030, ja esitab asjakohasel juhul sellekohase seadusandliku ettepaneku.

▼B

5. Hiljemalt 31. detsembriks 2026 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles uuritakse, kas on teostatav ning milline on majanduslik, keskkonnaalane ja sotsiaalne mõju, kui käesoleva direktiiviga hõlmatakse selliste laevade, sealhulgas avamerelaevade heitkogused, mille kogumahutavus on vähem kui 5 000, kuid mitte vähem kui 400, lähtudes eelkõige 31. detsembriks 2024 esitatava määruse (EL) 2015/757 läbivaatamisega kaasnevast analüüsist.

Aruandes käsitletakse ka käesoleva direktiivi ja määruse (EL) 2015/757 vahelisi seoseid ning tuginetakse nende kohaldamisel saadud kogemustele. Samuti uurib komisjon nimetatud aruandes seda, kuidas saab käesoleva direktiiviga kõige paremini arvesse võtta olelusringi alusel taastuvkütuste ja vähese süsinikuheitega laevakütuste kasutuselevõttu. Kui see on asjakohane, võib aruandele lisada seadusandlikud ettepanekud.“

8) Artikkel 3h asendatakse järgmisega:

*„Artikkel 3h*

**Kohaldamisala**

Käesoleva peatüki sätteid kohaldatakse kasvuhoonegaaside heitelubade suhtes ning lubatud heitkoguse ühikute eraldamise ja väljaandmise suhtes tegevusalade jaoks, mis on loetletud I lisas, kuid mis ei ole lennunduse ega meretranspordi tegevusala.“

9) Artikli 6 lõike 2 punkt e asendatakse järgmisega:

„e) kohustus tagastada käitise iga kalendriaasta koguheitele vastaval hulgal lubatud heitkoguse ühikuid, mida on kontrollitud kooskõlas artikliga 15, artikli 12 lõikes 3 sätestatud tähtajaks.“

10) Artikkel 8 asendatakse järgmisega:

*„Artikkel 8*

**Kooskõlla viimine direktiiviga 2010/75/EL**

Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid tagamaks, et kui käitis toimib direktiivi 2010/75/EL I lisas loetletud tegevusvaldkonnas, kooskõlastatakse kasvuhoonegaaside heiteloa väljaandmise tingimusi ja korda kõnealuses direktiivis sätestatud loa väljaandjate tingimuste ja korraga. Käesoleva direktiivi artiklites 5, 6 ja 7 sätestatud nõuded võib viia sisse direktiivis 2010/75/EL sätestatud menetlustesse.

Komisjon hindab, kui tõhus on koostoime direktiiviga 2010/75/EL. Keskkonna ja kliimaga seotud load tuleb kooskõlastada, et tagada ELi kliima- ja energiaeesmärkide täitmiseks vajalike meetmete tulemuslik ning kiirem rakendamine. Komisjon võib käesoleva direktiivi tulevase läbivaatamise raames esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande.“

▼B

11) Artiklisse 9 lisatakse järgmised lõigud:

„2024. aastal vähendatakse liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkogust 90 miljoni lubatud heitkoguse ühiku võrra. 2026. aastal vähendatakse liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkogust 27 miljoni lubatud heitkoguse ühiku võrra. 2024. aastal suurendatakse liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkogust meretranspordi puhul 78,4 miljoni lubatud heitkoguse ühiku võrra. Lineaarne tegur on 2024.–2027. aastal 4,3 % ja 2028. aastal 4,4 %. Lineaarset tegurit kohaldatakse ka selliste lubatud heitkoguse ühikute suhtes, mis vastavad 2018. ja 2019. aasta keskmisele meretranspordist pärit heitkogusele, millest on teatatud kooskõlas määrusega (EL) 2015/757 ja mida käsitletakse käesoleva direktiivi artiklis 3ga. Komisjon avaldab liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkoguse 6. septembriks 2023.

Alates vastavalt 1. jaanuarist 2026 ja 1. jaanuarist 2027 suurendatakse lubatud heitkoguse ühikute kogust, et võtta arvesse muude kasvuhoonegaaside kui meretranspordist pärit $CO_2$ heite hõlmamist ja avamerelaevade heidet, võttes aluseks nende viimase aasta heitkogused, mille kohta on andmed olemas. Olenemata artikli 10 lõikest 1 tehakse sellest suurendamisest tulenevad lubatud heitkoguse ühikud kättesaadavaks innovatsiooni toetamiseks kooskõlas artikli 10a lõikega 8.“

12) Artiklit 10 muudetakse järgmiselt:

a) lõike 1 kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„2 % lubatud heitkoguse ühikute üldkogusest aastatel 2021–2030 müüakse enampakkumisel, et luua fond, mille abil parandada energiatõhusust ja moderniseerida energiasüsteeme teatavates liikmesriikides (edaspidi „toetust saavad liikmesriigid“), nagu on sätestatud artiklis 10d (edaspidi „moderniseerimisfond“). Lubatud heitkoguse ühikute kõnealuse koguse puhul on toetust saavad liikmesriigid need, kelle SKP elaniku kohta turuhindades oli 2013. aastal alla 60 % liidu keskmisest. Kõnealusele lubatud heitkoguse ühikute kogusele vastavad vahendid jaotatakse vastavalt IIb lisa A osale.

Lisaks pannakse 2,5 % lubatud heitkoguse ühikute üldkogusest 2024. ja 2030. aasta vahel moderniseerimisfondi jaoks enampakkumisele. Lubatud heitkoguse ühikute kõnealuse koguse puhul on toetust saavad liikmesriigid need, kelle SKP elaniku kohta turuhindades oli ajavahemikul 2016–2018 alla 75 % liidu keskmise. Kõnealusele lubatud heitkoguse ühikute kogusele vastavad vahendid jaotatakse vastavalt IIb lisa B osale.“;

b) lõike 3 esimeses lõigus asendatakse sissejuhatav tekst järgmisega:

„3. Liikmesriigid otsustavad selle üle, kuidas kasutada käesoleva artikli lõikes 2 osutatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müügist saadud tulu, välja arvatud tulu, mis on ELi toimimise lepingu artikli 311 kolmanda lõigu kohaselt kindlaks määratud omavahenditena ja kantud liidu eelarvesse. Liikmesriigid kasutavad kõnealust tulu, välja arvatud tulu, mida kasutatakse käesoleva direktiivi artikli 10a lõikes 6 osutatud süsinikuga seotud kaudsete kulude hüvitamiseks, või kõnealuse tuluga rahalises väärtuses samaväärse summa ühel või mitmel järgmisel eesmärgil:“

▼B

c) lõike 3 esimeses lõigus asendatakse punktid b–f järgmistega:

„b) taastuvenergiaallikate ja elektrivõrkude väljaarendamine, et täita liidu taastuvenergiaalast kohustust ja liidu elektrivõrkude ühendatuse eesmärke, samuti teiste tehnoloogiate väljaarendamine, mis aitavad kaasa üleminekule ohutule ja kestlikule vähese süsinikuheitega majandusele, ning kaasaaitamine liidu eesmärgile suurendada energiatõhusust asjakohastes seadusandlikes aktides kokku lepitud määral, sealhulgas taastuvenergia tarbijate ja taastuvenergiakogukondade oma tarbeks elektritootmine;

c) meetmed raadamise vältimiseks ning turbaalade, metsade ja muude maismaa- või merepõhiste ökosüsteemide kaitse ja taastamise toetamiseks, sealhulgas meetmed, mis aitavad kaasa nende kaitsmisele, taastamisele ja paremale majandamisele, eelkõige seoses merekaitsealadega, ning bioloogilist mitmekesisust soodustava metsastamise ja taasmetsastamise suurendamine, sealhulgas arengumaades, kes on ratifitseerinud Pariisi kokkuleppe, ning meetmed tehnoloogiasiirdeks ja kliimamuutuste kahjuliku mõjuga kohanemise hõlbustamiseks nendes riikides;

d) süsiniku sidumine liidus metsanduse abil ja mullas;

e) $CO_2$, eelkõige tahketel fossiilkütustel töötavatest elektrijaamadest ning mitmest tööstussektorist ja allsektorist pärit $CO_2$ keskkonnaohutu kogumine ja geoloogiline säilitamine, sealhulgas kolmandates riikides, ning uuenduslikud süsiniku tehnoloogilise sidumise meetodid, näiteks süsiniku kogumine otse atmosfäärist ja selle säilitamine;

f) investeerimine sellistesse transpordiliikidesse ja ülemineku kiirendamine sellistele transpordiliikidele, mis aitavad märkimisväärselt kaasa sektori süsinikuheite vähendamisele, sealhulgas kliimasõbraliku reisijate- ja kaubaveo raudteetranspordi ning bussiteenuste ja -tehnoloogia arendamisele, merendussektori süsinikuheite vähendamise meetmetele, sealhulgas laevade, sadamate, uuenduslike tehnoloogiate ja taristu energiatõhususe parandamisele, säästvatele alternatiivkütustele, nagu taastuvallikatest toodetud vesinik ja ammoniaak, samuti heitevabadele jõuseadmetele, ning rahastada meetmeid, millega toetatakse lennujaamade süsinikuheite vähendamist kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega, milles käsitletakse alternatiivkütuste taristu kasutuselevõttu ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/94/EL, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega, milles käsitletakse võrdsete võimaluste tagamist säästva lennutranspordi jaoks;“

▼B

d) lõike 3 esimese lõigu punkt h asendatakse järgmisega:

„h) meetmed, mille eesmärk on energiatõhususe suurendamine, kaugküttesüsteemide arendamine ja parem isoleerimine, et toetada tõhusaid ja taastuvaid kütte- ja jahutussüsteeme või toetada hoonete põhjalikku ja etapiviisilist põhjalikku renoveerimist kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2010/31/EL (*), alustades halvimate näitajatega hoonete renoveerimisest;

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiv 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta (ELT L 153, 18.6.2010, lk 13).“;

e) lõike 3 esimesse lõiku lisatakse järgmised punktid:

„ha) rahalise toetuse andmine madala ja keskmise sissetulekuga leibkondadele nende sotsiaalsete muredega tegelemiseks, sealhulgas moonutavate maksude vähendamise ning taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia maksude ja tasude sihipärase vähendamise kaudu;

hb) tõendatud positiivse keskkonnamõjuga riiklike kliimadividendikavade rahastamine, nagu on dokumenteeritud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999 (*) artikli 19 lõikes 2 osutatud aastaaruandes.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).“;

f) lõike 3 esimese lõigu punkt k asendatakse järgmisega:

„k) oskuste omandamise ja tööjõu ümbersuunamise soodustamine, et toetada õiglast üleminekut kliimaneutraalsele majandusele, eelkõige töökohtade ümberpaigutamisest kõige rohkem mõjutatud piirkondades, tehes tihedat koostööd sotsiaalpartneritega, ning üleminekust potentsiaalselt mõjutatud töötajate, sealhulgas töötajate, kes töötavad meretranspordi alal, täienduskoolitusse ja ümberõppesse investeerimine;

▼B

l) tegeleda süsinikuheite ülekandumise jääkriskiga Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/956 (*) I lisaga hõlmatud sektorites, toetades üleminekut ja edendades nende süsinikuheite vähendamist kooskõlas riigiabi reeglitega.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/956, millega kehtestatakse piiril kohaldatav süsiniku kohandusmehhanism (ELT L 130, 16.5.2023, lk 52).“;

g) lõikes 3 lisatakse esimese lõigu järele järgmine lõik:

„Lubatud heitkoguste ühikute enampakkumisel müügist saadud tulu kasutamise kindlaksmääramisel võtavad liikmesriigid arvesse vajadust jätkata kliimamuutustega seotud rahvusvahelise rahastamise suurendamist esimese lõigu punktis j osutatud haavatavates kolmandates riikides.“;

h) lõike 3 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigid loetakse käesoleva lõike sätted täitnuks, kui nad on esimeses lõigus nimetatud eesmärkidel kehtestanud maksu- või rahaliste toetuste poliitika, sealhulgas eelkõige maksu- või rahalise toetuse poliitika arengumaade suhtes, või rahalist toetust võimendava riigisisese õiguspoliitika, mille maksumus on samaväärne esimeses lõigus osutatud tuluga, ning rakendavad neid.“;

i) lõike 3 kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigid teavitavad komisjoni tulude kasutamisest ja käesoleva lõike kohaselt võetud meetmetest määruse (EL) 2018/1999 artikli 19 lõike 2 kohaselt esitatud aruannetes, täpsustades, kui see on asjakohane, milliseid tulusid nad kasutavad ja millised meetmeid võtavad kõnealuse määruse kohaselt esitatud lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1056 (*) artikli 11 kohaselt koostatud õiglase ülemineku territoriaalse kava rakendamiseks.

Aruanne peab olema piisavalt üksikasjalik, et komisjon saaks hinnata, kas liikmesriigid järgivad esimest lõiku.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond (ELT L 231, 30.6.2021, lk 1).“;

▼B

j) lõike 4 esimene lõik asendatakse järgmisega.

„Komisjonil on õigus võtta kooskõlas käesoleva direktiivi artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat direktiivi enampakkumise ajastamise, haldamise ja muude aspektide, sealhulgas enampakkumiste korraga, mis on vajalikud osa tulu liidu eelarvesse ülekandmiseks sihtotstarbelise välistuluna vastavalt käesoleva direktiivi artikli 30d lõikele 4 või omavahenditena vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 311 kolmandale lõigule, tagamaks et enampakkumine toimub avatud, läbipaistval, ühtlustatud ja mittediskrimineerival viisil. Selleks peab protsess olema eelkõige enampakkumiste ajastamise ja järjestuse, samuti pakutavate lubatud heitkoguse ühikute hinnanguliste koguste osas prognoositav.“;

k) lõige 5 asendatakse järgmisega:

„5. Komisjon jälgib Euroopa süsinikuturu toimimist. Igal aastal esitab ta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande süsinikuturu toimimise ning muu asjakohase kliima- ja energiapoliitika kohta, sealhulgas enampakkumiste korraldamise, likviidsuse ja kaubeldavate mahtude kohta, ning võtab kokku Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA) poolt käesoleva artikli lõike 6 kohaselt esitatud teabe ja liikmesriikide esitatud teabe artikli 10a lõikes 6 osutatud finantsmeetmete kohta. Vajaduse korral tagavad liikmesriigid, et asjakohane teave esitatakse komisjonile vähemalt kaks kuud enne aruande komisjoni poolt vastuvõtmist.“;

l) lisatakse järgmine lõik:

„6. ESMA jälgib korrapäraselt Euroopa süsinikuturu terviklikkust ja läbipaistvust, eelkõige seoses turu volatiilsuse ja hindade arenguga, enampakkumiste ja kauplemistoimingutega lubatud heitkoguse ühikute ja nende tuletisinstrumentide turul, sealhulgas börsiväline kauplemine, likviidsus ja kaubeldavad mahud, ning turuosaliste kategooriate ja kauplemiskäitumisega, sealhulgas finantsvahendajate positsioonidega. ESMA lisab asjakohased järeldused ja esitab vajaduse korral soovitused Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ja Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogule vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1095/2010 (*) artikli 32 lõikele 3.

▼B

Käesoleva lõike esimeses lauses osutatud ülesannete täitmisel teevad ESMA ja asjaomased pädevad asutused koostööd ja vahetavad üksikasjalikku teavet igat liiki tehingute kohta kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 596/2014 (**) artikliga 25.

_____

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1095/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/77/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 84).

(**) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 596/2014, mis käsitleb turukuritarvitusi (turukuritarvituse määrus) ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/6/EÜ ja komisjoni direktiivid 2003/124/EÜ, 2003/125/EÜ ja 2004/72/EÜ (ELT L 173, 12.6.2014, lk 1).“

13) Artiklit 10a muudetakse järgmiselt:

a) lõiget 1 muudetakse järgmiselt:

i) teise lõigu järele lisatakse järgmised lõigud:

„Kui käitise suhtes kehtib kohustus teha energiaaudit või rakendada sertifitseeritud energiajuhtimissüsteemi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/27/EL (*) artiklile 8 ja kui auditiaruande soovitusi või sertifitseeritud energiajuhtimissüsteemi soovitusi ei rakendata, välja arvatud juhul, kui asjaomaste investeeringute tasuvusaeg ületab kolme aastat või kui nende investeeringute kulud on ebaproportsionaalsed, vähendatakse lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise kogust 20 % võrra. Tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute kogust ei vähendata, kui käitaja tõendab, et ta on rakendanud muid meetmeid, mis aitavad vähendada asjaomase käitise kasvuhoonegaaside heitkoguseid seda käitist puudutavas auditeerimisaruandes või sertifitseeritud energiajuhtimissüsteemis soovitatuga samaväärselt.

Komisjon täiendab käesolevat direktiivi, sätestades käesoleva lõike kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktides ja ilma et see piiraks direktiivi 2012/27/EL alusel kohaldatavaid nõudeid, halduslikult lihtsad ühtlustatud reeglid käesoleva lõike kolmanda lõigu kohaldamiseks, millega tagatakse, et tingimuslikkuse kohaldamine ei ohusta käitiste võrdseid tingimusi, keskkonnaalast terviklikkust ega võrdset kohtlemist kogu liidus. Nimetatud ühtlustatud reeglitega nähakse eelkõige ette tähtajad, kriteeriumid rakendatud energiatõhususe meetmete tunnustamiseks ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise alternatiivsed meetmed, kasutades riiklike rakendusmeetmete menetlust vastavalt käesoleva direktiivi artikli 11 lõikele 1.

▼B

Lisaks käesoleva lõike kolmandas lõigus sätestatud nõuetele kohaldatakse kõnealuses lõigus osutatud 20 % vähendamist, kui käitiste käitajad, kelle kasvuhoonegaaside heite tase ületab 80 protsentiili asjakohaste tootepõhiste võrdlusaluste heitetasemetest, ei ole 1. maiks 2024 koostanud kliimaneutraalsuse kava iga sellise käitise kohta käesoleva direktiiviga hõlmatud tegevusalade jaoks. Kõnealune kava sisaldab artikli 10b lõikes 4 täpsustatud elemente ja see koostatakse kooskõlas kõnealuses artiklis sätestatud rakendusaktidega. Artikli 10b lõiget 4 käsitatakse viitena üksnes käitise tasandile. Artikli 10b lõike 4 kolmanda lõigu punktis b viidatud eesmärkide ja vahe-eesmärkide saavutamist tõendatakse ajavahemiku kohta kuni 31. detsembrini 2025 ja seejärel iga viienda aasta 31. detsembril lõppeva ajavahemiku kohta kooskõlas artiklis 15 ette nähtud kontrolli- ja akrediteerimistoimingutega. Lubatud heitkoguse ühikuid ei eraldata tasuta üle 80 %, kui vahe-eesmärkide saavutamist ei ole tõendatud seoses ajavahemikuga kuni 2025. aasta lõpuni või ajavahemiku 2026–2030 kohta.

Lubatud heitkoguse ühikuid, mida ei eraldata tasuta eraldamise vähendamise tõttu vastavalt käesoleva lõike kolmandale ja viiendale lõigule, kasutatakse selleks, et vabastada käitised käesoleva artikli lõike 5 kohasest kohandamisest. Kui selliseid lubatud heitkoguse ühikuid jääb alles, tehakse 50 % kõnealustest lubatud heitkoguse ühikutest kättesaadavaks innovatsiooni toetamiseks vastavalt käesoleva artikli lõikele 8. Ülejäänud 50 % kõnealustest lubatud heitkoguse ühikutest müüakse enampakkumisel kooskõlas käesoleva direktiivi artikli 10 lõikega 1 ja liikmesriigid peaksid kasutama vastavaid tulusid süsinikuheite ülekandumise jääkriski vähendamiseks määruse (EL) 2023/956 I lisaga hõlmatud sektorites, toetades üleminekut ja edendades nende süsinikuheite vähendamist kooskõlas riigiabi reeglitega.

Tasuta ei eraldata lubatud heitkoguse ühikuid sektorite või allsektorite käitistele sellisel määral, mille ulatuses käitised kuuluvad määrusega (EL) 2023/956 kehtestatud süsinikuheite ülekandumise riski vähendamise muude meetmete kohaldamisalasse. Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud meetmeid kohandatakse vastavalt.

---

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).“;

▼B

ii) kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Iga sektori ja allsektori puhul arvutatakse võrdlusalus põhimõtteliselt pigem toote kui sisestatud energia alusel, et maksimeerida kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamist ja energiasäästu asjaomase sektori või allsektori igas tootmisprotsessis. Et pakkuda täiendavaid stiimuleid kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks ja energiatõhususe parandamiseks ning tagada võrdsed tingimused käitistele, mis kasutavad uut tehnoloogiat, mis osaliselt vähendab kasvuhoonegaaside heidet või selle täielikult kõrvaldab, ja käitistele, mis kasutavad olemasolevat tehnoloogiat, vaadatakse kindlaksmääratud kogu liitu hõlmavad eelnevad võrdlusalused seoses nende kohaldamisega aastatel 2026–2030 läbi, arvestades olemasolevate tootepõhiste võrdlusaluste määratluste ja süsteemipiiride võimalikku muutmist, võttes juhtpõhimõtetena arvesse materjalide ringkasutuse potentsiaali ning seda, et võrdlusalused peaksid olema sõltumatud lähteainest ja tootmisprotsessi liigist, kui tootmisprotsessidel on sama eesmärk. Komisjon püüab võimalikult kiiresti ja enne ajavahemiku 2026–2030 algust vastu võtta rakendusaktid, et määrata kindlaks lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise võrdlusaluste muudetud väärtused kooskõlas lõike 2 kolmanda lõiguga.“;

b) lisatakse järgmine lõige:

„1a. Kui määruse (EL) 2023/956 kohaldamisest ei tulene teisiti, siis selle määruse I lisas loetletud kaupade tootmiseks lubatud heitkoguse ühikuid tasuta ei eraldata.

Erandina käesoleva lõike esimesest lõigust kohaldatakse määruse (EL) 2023/956 kohaldamise esimestel aastatel selle määruse I lisas loetletud kaupade tootmise suhtes lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamist vähendatud kogustes. Kaupade tootmise puhul kasutatakse tegurit, millega vähendatakse tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute kogust (SPIMi tegur). SPIMi tegur on alates nimetatud määruse jõustumisest kuni 2025. aasta lõpuni 100 % ning sõltuvalt nimetatud määruse artikli 36 lõike 2 punkti b sätete kohaldamisest 2026. aastal 97,5 %, 2027. aastal 95 %, 2028. aastal 90 %, 2029. aastal 77,5 %, 2030. aastal 51,5 %, 2031. aastal 39 %, 2032. aastal 26,5 % ja 2033. aastal 14 %. Alates 2034. aastast SPIMi tegurit ei kohaldata.

Tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute vähendus arvutatakse igal aastal kui määruse (EL) 2023/956 I lisas loetletud kaupade tootmisega seotud tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute nõudluse keskmine osakaal võrrelduna kõigi käitiste tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute arvutatud kogunõudlusega käesoleva direktiivi artikli 11 lõikes 1 osutatud ajavahemikul. Selles arvutuses kasutatakse SPIMi tegurit.

Tasuta eraldamise vähendamisest tulenevad lubatud heitkoguste ühikud tehakse kättesaadavaks, et toetada innovatsiooni kooskõlas lõikega 8.

▼B

Hiljemalt 31. detsembriks 2024 hindab komisjon käesoleva direktiivi artikli 10 lõike 5 kohases aastaaruandes Euroopa Parlamendile ja nõukogule süsinikuheite ülekandumise riski SPIMi kohaldamisalasse kuuluvate kaupade puhul, mis on toodetud liidus ja mõeldud ekspordiks kolmandatasse riikidesse, kus ELi HKSi ega muud sarnast süsinikuheite maksustamise mehhanismi ei kohaldata. Aruandes hinnatakse eelkõige süsinikuheite ülekandumise riski sektorites, mille suhtes SPIMi kohaldatakse, eelkõige vesiniku rolli ja kiirendatud kasutuselevõttu ning muutusi seoses kaubavoogude ja nendes sektorites toodetud kaupade sisalduvate heitkogustega maailmaturul. Kui aruandes jõutakse järeldusele, et liidus toodetud kaupade puhul, mis on mõeldud ekspordiks kolmandatesse riikidesse, kus ELi HKSi ega muud sarnast süsiniku hinnastamise mehhanismi ei kohaldata, on süsinikuheite ülekandumise risk, esitab komisjon asjakohasel juhul seadusandliku ettepaneku, kus käsitletakse seda ülekandumise riski kooskõlas Maailma Kaubandusorganisatsiooni reeglitega, sealhulgas 1994. aasta üldise tolli- ja kaubanduskokkulepe artikliga XX, ja võetakse arvesse liidu käitiste süsinikuheite vähendamist.“;

c) lõiget 2 muudetakse järgmiselt:

i) kolmanda lõigu punkt c asendatakse järgmisega:

„c) Võrdlusalused ajavahemikuks 2026–2030 määratakse kindlaks samal viisil, nagu on sätestatud käesoleva lõigu punktides a ja d, arvestades selle lõigu punkti e, võttes aluseks artikli 11 kohaselt 2021. ja 2022. aasta kohta esitatud teabe koos aastase vähendamismääraga, mida kohaldatakse iga ajavahemikku 2008–2028 jääva aasta osas.“;

ii) kolmandasse lõiku lisatakse järgmised punktid:

„d) Kui aastane vähendamismäär ületab 2,5 % või jääb alla 0,3 %, on aastate 2026–2030 võrdlusalused ajavahemikus 2013–2020 kohaldatud võrdlusalused, mida on iga ajavahemikku 2008–2028 jääva aasta osas vähendatud ühe asjakohase eespool nimetatud protsendimäära võrra.

e) Lõike 1 kaheksanda lõigu kohaselt kohaldatavate võrdlusaluste määratluste ja süsteemipiiride muutmine ei mõjuta kuummetalli tootepõhise võrdlusaluse aastast vähendamismäära ajavahemikul 2026–2030.“;

iii) neljas lõik asendatakse järgmisega:

„Erandina kohandatakse aromaatsete süsivesinike ja sünteesigaasi jaoks kehtestatud võrdlusaluseid sama protsendimäära võrra, mis kehtib rafineerimistehaste puhul, et säilitada nimetatud toodete valmistajate jaoks võrdsed tingimused.“;

▼B

d) lõiked 3 ja 4 jäetakse välja;

e) lõige 5 asendatakse järgmisega:

„5. Et tagada artiklis 10 sätestatud enampakkumisel müüdav osa, kasutatakse igal aastal, mil tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute kogus ei ulatu enampakkumisel müümiseks ette nähtud maksimaalse koguseni, enampakkumisel müümiseks ette nähtud maksimaalsest kogusest kasutamata jäänud kogus lubatud heitkoguse ühikuid selleks, et ennetada või piirata tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute koguse vähendamist, eesmärgiga tagada enampakkumisel müüdav osa järgmistel aastatel. Kui maksimaalne kogus siiski saavutatakse, kohandatakse vastavalt tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute kogust. Kohandamine toimub alati ühetaolisel viisil. Käitised, kus kasvuhoonegaaside heite tase jääb asjaomaste võrdlusaluste puhul aastal, mil kohandust kohaldatakse, allapoole liidu sektori või allsektori 10 % kõige tõhusamate käitiste keskmist taset, jäetakse siiski sellest kohandamisest kõrvale.“;

f) lõike 6 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigid peaksid kooskõlas käesoleva lõike teise ja neljanda lõiguga võtma vastu finantsmeetmed selliste sektorite või allsektorite kasuks, mille puhul esineb süsinikuheite ülekandumise tõeline risk suurte kaudsete kulude tõttu, mis on tegelikult põhjustatud kasvuhoonegaaside heitkogustega seotud kulude edasikandmisest elektrihindadesse, eeldusel et sellised finantsmeetmed on kooskõlas riigiabi eeskirjadega ega moonuta põhjendamatult konkurentsi siseturul. Vastuvõetud finantsmeetmete alusel ei tohiks hüvitada käesoleva artikli lõike 1 kohaselt kehtestatud võrdlusaluste järgi tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikutega kaetavaid kaudseid kulusid. Kui liikmesriik kulutab summa, mis on suurem kui 25 % artikli 10 lõikes 3 osutatud enampakkumistulust aastal, mil kaudsed kulud tekkisid, esitab ta selle summa ületamise põhjused.“;

g) lõike 7 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Alates 2021. aastast lisatakse lõigete 19, 20 ja 22 kohaselt käitistele eraldamata jäänud lubatud heitkoguse ühikud käesoleva lõike esimese lõigu esimese lause kohaselt reserveeritud lubatud heitkoguse ühikute kogusele.“;

h) lõige 8 asendatakse järgmisega:

„8. 345 miljonit lubatud heitkoguse ühikut kogusest, mis võidaks muidu eraldada tasuta käesoleva artikli alusel, ja 80 miljonit lubatud heitkoguse ühikut kogusest, mis võidaks muidu müüa enampakkumisel artikli 10 alusel, samuti lubatud heitkoguse ühikud, mis tulenevad käesoleva artikli lõikes 1a osutatud lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise vähendamisest, tehakse kättesaadavaks fondile (edaspidi „innovatsioonifond“), mille eesmärk on toetada innovatsioonitegevust vähese

▼B

süsinikuheitega ja null-süsinikuheitega tehnika, protsesside ja tehnoloogia valdkonnas, mis annavad märgatava panuse käesoleva direktiiviga hõlmatud sektorite süsinikuheite vähendamisse ning aitavad kaasa nullsaaste ja ringluse eesmärkide saavutamisele, kaasa arvatud projektid, mille eesmärk on sellist tehnikat, protsesse ja tehnoloogiat edendada ning need kõikjal liidus ulatuslikumalt kasutusele võtta. Sellistel projektidel on märkimisväärne kasvuhoonegaaside heite vähendamise potentsiaal ning need aitavad säästa energiat ja ressursse kooskõlas liidu 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärkidega.

Komisjon paneb innovatsioonifondi lubatud heitkoguse ühikud varem enampakkumisele, et tagada piisav hulk vahendeid innovatsiooni edendamiseks, kaasa arvatud kasutuse laiendamiseks.

Lubatud heitkoguse ühikuid, mida õhusõiduki käitajate tegevuse lõpetamise tõttu neile välja ei anta ja mis ei ole vajalikud kõnealuste käitajate tagastatud lubatud heitkoguse ühikute puudujäägi katmiseks, kasutatakse samuti esimese lõigu kohaseks innovatsioonitegevuse toetamiseks.

Lisaks tehakse käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud innovatsioonitegevuse toetamiseks kättesaadavaks 5 miljonit lubatud heitkoguse ühikut artikli 3c lõigetes 5 ja 7 osutatud kogusest, mis on seotud lennundusele 2026. aastaks eraldatavate lubatud heitkoguse ühikutega.

Lisaks sellele täiendatakse ajavahemikul 2013–2020 komisjoni otsuse 2010/670/EL (*) alusel kasutatavast 300 miljonist lubatud heitkoguse ühikust saadud järelejäänud tulu 50 miljoni turustabiilsusreservist eraldamata lubatud heitkoguse ühikuga, mida kasutatakse aegsasti käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud innovatsioonitegevuse toetamiseks.

Innovatsioonifond hõlmab I ja III lisas loetletud sektoreid, samuti hõlmab see tooteid ja protsesse, mis asendavad I lisas loetletud sektorites toodetavaid või kasutatavaid süsinikumahukaid tooteid, sealhulgas uuenduslik taastuvenergia- ja energiasalvestustehnoloogia ning süsiniku keskkonnaohutu kogumine ja kasutamine, mis aitab oluliselt kliimamuutusi leevendada, eelkõige seoses vältimatu protsessiheitega, ning ühtlasi aitab hoogustada süsiniku keskkonnaohutu kogumise, transpordi ja geoloogilise säilitamisega seotud projektide ehitustegevust ja toimimist, eelkõige tööstusprotsessi vältimatu heite puhul, ning $CO_2$ sidumist otse atmosfäärist koos ohutu, säästva ja püsiva säilitamisega geograafiliselt tasakaalustatud asukohtades. Innovatsioonifondist võib toetada ka läbimurdelist uuenduslikku tehnoloogiat ja taristut, sealhulgas vähese süsinikuheitega ja null- süsinikuheitega kütuste tootmist merendus-, lennundus-, raudtee- ja maanteetranspordi sektori süsinikuheite vähendamiseks, sealhulgas kollektiivsed transpordiliigid, nagu ühistransport ja juhuveoteenused.

▼B

Lennunduse puhul võib see toetada ka elektrifitseerimist ja lennunduse üldise kliimamõju vähendamise meetmeid.

Komisjon pöörab erilist tähelepanu määrusega (EL) 2023/956 hõlmatud sektorite projektidele, et toetada innovatsiooni vähese süsinikuheitega tehnoloogiate, süsiniku kogumise ja kasutamise, süsiniku kogumise ja säilitamise, taastuvenergia ja energia salvestamise valdkonnas viisil, mis aitab leevendada kliimamuutusi, eesmärgiga anda nende sektorite projektidele aastatel 2021–2030 märkimisväärne osa käesoleva artikli lõike 1a neljandas lõigus osutatud lubatud heitkoguse ühikute rahalise väärtusega samaväärsest summast. Lisaks võib komisjon algatada enne 2027. aastat projektikonkursse, mis on suunatud nimetatud määrusega hõlmatud sektoritele.

Komisjon pöörab samuti erilist tähelepanu merendussektori süsinikuheite vähendamist soodustavatele projektidele ning lisab asjakohasel juhul innovatsioonifondi projektikonkurssidesse kõnealuse eesmärgiga seotud teemad, sealhulgas meretranspordi elektrifitseerimiseks ja selle täieliku kliimamõju, kaasa arvatud musta süsiniku heite käsitlemiseks. Selliste projektikonkursside projektide valimise kriteeriumides võetakse iseäranis arvesse projektide ja investeeringute potentsiaali elurikkuse kaitse suurendamisel ning müra ja veereostuse vähendamisel.

Innovatsioonifond võib kooskõlas lõikega 8a toetada projekte konkureeriva pakkumismenetluse kaudu, nagu hinnavahelepingud, süsinikuheite hinnavahe lepingud või fikseeritud tasumääraga lepingud, et toetada süsinikuheite vähendamise tehnoloogiat, mille puhul süsiniku hind ei pruugi olla piisav stiimul.

Komisjon püüab saavutada koostoimet innovatsioonifondi ja programmi „Euroopa horisont“ vahel, eelkõige seoses Euroopa partnerlustega, ning püüab asjakohasel juhul saavutada koostoimet innovatsioonifondi ja muude liidu programmide vahel.

Abikõlblikud on kõikide liikmesriikide territooriumil teostatavad projektid, sealhulgas väikesemahulised ja keskmise mahuga projektid, ning merendusalase tegevuse puhul projektid, millel on selge liidu lisaväärtus. Toetust saav tehnoloogia peab olema innovatiivne ja ilma toetuseta sellises mahus äriliselt mitte veel elujõuline, kuid see peab esindama läbimurdelisi lahendusi või olema piisavalt valmis, et seda saaks kohaldada kommertskasutusele eelnevas mahus.

Komisjon tagab, et innovatsioonifondi jaoks ette nähtud lubatud heitkoguse ühikud müüakse enampakkumisel kooskõlas käesoleva direktiivi artikli 10 lõikes 4 osutatud põhimõtete ja korraga. Enampakkumisel saadud tulu käsitatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046 (**) artikli 21 lõike 5 kohaselt sihtotstarbelise välistuluna. Pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel toimuva tegevusega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastasteks osamakseteks mitme aasta peale.

▼B

Komisjon annab taotluse korral tehnilist abi liikmesriikidele, kus tegelik osalemine innovatsioonifondi kohastes projektides on väike, et suurendada taotluse esitanud liikmesriikide suutlikkust toetada oma territooriumil projektide esitajate pingutusi innovatsioonifondile rahastamistaotluste esitamisel ning parandada seeläbi tegelikku geograafilist osalemist innovatsioonifondis ja esitatud projektide üldist kvaliteeti. Seoses innovatsioonifondi rahastamisega püüab komisjon saavutada tõhusa kvaliteedipõhise geograafilise katvuse kogu liidus ning tagab sellega seoses oma edusammude ja asjakohaste järelmeetmete põhjaliku seire.

Taotlejate nõusolekul teavitab komisjon pärast projektikonkursi lõppu liikmesriike rahastamistaotlustest, mis on seotud projektidega nende territooriumil, ning annab neile nende taotluste kohta üksikasjalikku teavet, et liikmesriikidel oleks hõlpsam projektide toetamist koordineerida. Lisaks teavitab komisjon enne toetuse andmist liikmesriike eelvalitud projektide nimekirjast.

Projektid valitakse läbipaistva valikumenetluse teel, tehnoloogianeutraalsel viisil kooskõlas innovatsioonifondi eesmärkidega, nagu on sätestatud käesoleva lõike esimeses lõigus, ning objektiivsete ja läbipaistvate kriteeriumide alusel, võttes arvesse seda, millises ulatuses projektid annavad olulise panuse liidu kliima- ja energiaeesmärkide saavutamisse, aidates samal ajal kaasa nullsaaste ja ringluse eesmärkide saavutamisele kooskõlas käesoleva lõike esimese lõiguga, ning asjakohasel juhul seda, millises ulatuses aitavad need tuua heitkoguseid lõikes 2 osutatud võrdlusalustest tunduvalt allapoole. Projektidel peab olema ulatusliku rakendamise potentsiaal või potentsiaal vähendada märkimisväärselt kliimaneutraalsele majandusele üleminekuga kulusid asjaomastes sektorites. Eelistatakse uuenduslikku tehnoloogiat ja protsesse, mis käsitlevad mitut liiki keskkonnamõju. Süsiniku kogumist ja kasutamist hõlmavad projektid peavad tooma kaasa heitkoguste netovähenemise ja tagama $CO_2$ heite vältimise või $CO_2$ püsiva säilitamise. Projektikonkursi alusel saadud toetust võib anda kuni 60 % ulatuses projektide asjakohastest kuludest, sellest kuni 40 % ei tarvitse olla seotud kasvuhoonegaaside heitkoguste tõendatud vältimisega, juhul kui saavutatakse eelnevalt kindlaksmääratud vaheeesmärgid, võttes arvesse kasutusele võetud tehnoloogiat. Konkureeriva pakkumismenetluse kaudu antava toetuse ja tehnilise abi korral võib toetada projektide asjakohaste kulude katmist kuni 100 % ulatuses. Projektide valimise kriteeriumides võetakse arvesse projektide kombineerimisel avanevat heite vähendamise potentsiaali mitmes sektoris, sealhulgas naaberpiirkondades.

Innovatsioonifondist rahastatavate projektide puhul nõutakse teadmiste jagamist teiste asjaomaste projektidega ning liidus asuvate õigustatud huvi omavate teadlastega. Komisjon määrab teadmiste jagamise tingimused kindlaks konkursikutsetes.

▼B

Projektikonkursid peavad olema avatud ja läbipaistvad. Projektikonkursside ettevalmistamisel püüab komisjon tagada, et kõik sektorid oleksid nõuetekohaselt esindatud. Komisjon võtab meetmeid tagamaks, et konkursikutsed edastatakse võimalikult laialdaselt ja eelkõige väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatele.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat direktiivi seoses innovatsioonifondi toimimist käsitlevate normidega, sealhulgas valikumenetluse ja -kriteeriumide kohta, samuti seoses rahastamiskõlblike sektorite ja tehnoloogiliste nõudmistega toetuse eri liikide puhul.

Käesolevas lõikes nimetatud mehhanismi kaudu ei toetata projekte, mis ületavad 15 % selleks otstarbeks kättesaadavate lubatud heitkoguse ühikute koguarvust. Kõnealuseid lubatud heitkoguse ühikuid võetakse arvesse lõike 7 kohaselt.

Komisjon esitab hiljemalt 31. detsembriks 2023 ja seejärel igal aastal käesoleva direktiivi artikli 22a lõikes 1 osutatud kliimamuutuste komiteele aruande innovatsioonifondi rakendamise kohta, analüüsides toetuse saanud projekte sektorite ja liikmesriikide kaupa ning toetuse saanud projektide eeldatavat panust liidus kliimaneutraalsuse eesmärgi saavutamisse, nagu on sätestatud määruses (EL) 2021/1119. Komisjon esitab aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule ning avalikustab selle.

---

(*) Komisjoni 3. novembri 2010. aasta otsus 2010/670/EL, millega nähakse ette kriteeriumid ja meetmed, et rahastada ühenduse kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteemi raames vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2003/87/EÜ tööstuslikke näidisprojekte, mille eesmärk on süsinikdioksiidi keskkonnaohutu kogumine ja geoloogiline säilitamine, ning näidisprojekte, mis tutvustavad taastuvenergiaga seotud innovatiivseid tehnoloogialahendusi (ELT L 290, 6.11.2010, lk 39).

(**) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).“;

i) lisatakse järgmised lõiked:

„8a. Konkureeriva pakkumismenetluse mehhanismi tulemusel sõlmitavate hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute puhul tagatakse asjakohane kaetus innovatsioonifondist saadaolevate lubatud heitkoguse ühikute enampakkumise tulust tulenevate eelarveliste kulukohustustega ning need

▼B

eelarvelised kulukohustused võib jagada aastasteks osamakseteks mitme aasta peale. Konkureeriva pakkumismenetluse mehhanismi kahes esimeses voorus tagatakse hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingutega seotud finantskohustuste täielik katmine assigneeringutega, mis tulenevad lõike 8 kohaselt innovatsioonifondile eraldatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumistulust.

Lähtudes hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute rakendamisest tulenevate finantsriskide kvalitatiivsest ja kvantitatiivsest hindamisest, mille komisjon peab tegema pärast konkureeriva pakkumismenetluse mehhanismi kahe esimese vooru lõppu ning seejärel iga kord, kui see on vajalik kooskõlas konservatiivsuse põhimõttega, mille kohaselt vara ja kasumit ei hinnata tegelikust suuremaks ning kohustusi ja kahjumit ei hinnata tegelikust väiksemaks, võib komisjon kooskõlas kaheksandas lõigus sätestatud volitusega otsustada katta ainult osa hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingutega seotud finantskohustustest esimeses lõigus osutatud vahenditest ning ülejäänud osa muudest vahenditest. Komisjon püüab muude kattevahendite kasutamist piirata.

Kui hindamise tulemusel jõutakse järeldusele, et hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute täieliku potentsiaali ärakasutamiseks on vaja muid kattevahendeid, seab komisjon eesmärgiks muude kattevahendite tasakaalustatud kombinatsiooni. Erandina määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 210 lõikest 1 määrab komisjon kindlaks muude kattevahendite kasutamise ulatuse vastavalt käesoleva lõike kaheksandas lõigus sätestatud delegeeritud õigusaktile.

Ülejäänud finantskohustused kaetakse piisavalt, võttes arvesse määruse (EL, Euratom) 2018/1046 X jaotise põhimõtteid, mida vajaduse korral kohandatakse hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute eripäraga, tehes erandi kõnealuse määruse artikli 209 lõike 2 punktidest d ja h, artikli 210 lõikest 1, artikli 211 lõigetest 1, 2, 4 ja 6, artiklitest 212, 213 ja 214, artikli 218 lõikest 1 ning artikli 219 lõigetest 3 ja 6. Asjakohasel juhul kehtestatakse käesoleva lõike kaheksandas lõigus sätestatud delegeeritud õigusaktiga muud kattevahendid, eraldiste määr ja vajalikud erandid.

Komisjon ei kasuta lõike 8 kohaselt innovatsioonifondile eraldatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisest saadud tulust hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute rahastamiseks rohkem kui 30 %.

Eraldiste määr ei tohi olla väiksem kui 50 % liidu eelarvest hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute eest kaetavast finantskohustuste kogusummast. Eraldiste määra kehtestamisel võtab komisjon arvesse elemente, mis võivad vähendada liidu eelarve finantsriske lisaks innovatsioonifondis

▼B

kättesaadavatele assigneeringutele, näiteks vastutuse võimalik jagamine liikmesriikidega vabatahtlikkuse alusel või erasektori võimalik edasikindlustusmehhanism. Komisjon vaatab eraldiste määra läbi vähemalt iga kolme aasta järel alates seda esimest korda kehtestava delegeeritud õigusakti kohaldamise kuupäevast.

Spekulatiivsete taotluste vältimiseks võib konkureerivale pakkumismenetlusele juurdepääsuks seada tingimuse, et taotlejad maksavad tagatisraha, mida lepingu täitmata jätmise korral ei tagastata. Sellist tagastamisele mittekuuluvat tagatisraha kasutatakse innovatsioonifondi puhul kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 21 lõikega 5. Rahaline osalus, mille toetusesaaja maksab toetust andvale asutusele hinnavahelepingute või süsinikuheite hinnavahe lepingute tingimuste kohaselt, kui võrdlushind on täitmishinnast kõrgem (edaspidi „tagasisaadavad vahendid“), kasutatakse innovatsioonifondi puhul sihtotstarbelise välistuluna vastavalt kõnealuse määruse artikli 21 lõikele 5.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas käesoleva direktiivi artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat direktiivi, nähes üksikasjalikult ette muud võimalikud kattevahendid ning asjakohasel juhul eraldiste määra ja vajalikud lisaerandid määruse (EL, Euratom) 2018/1046 X jaotisest, nagu on sätestatud käesoleva lõike neljandas lõigus, ning konkureeriva pakkumismenetluse mehhanismi toimimise reeglid, eelkõige seoses hoiuste ja tagasisaadavate vahenditega.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta käesoleva lõike viiendat lõiku, tõstes kõnealuses lõigus osutatud 30 % piirmäära kokku kuni 20 protsendipunkti, kui see on vajalik nõudluse rahuldamiseks hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute järele, võttes arvesse konkureeriva pakkumismenetluse mehhanismi esimeste voorude kogemusi ning vajadust leida innovatsioonifondi toetuses toetuste ja selliste lepingute vahel piisav tasakaal.

Innovatsioonifondist antav rahaline toetus on proportsionaalne käesolevas artiklis sätestatud poliitikaeesmärkidega ega tekita põhjendamatuid siseturu moonutusi. Selleks antakse vahendeid üksnes selliste lisakulude või investeerimisriskide katmiseks, mida investorid ei saa tavalistes turutingimustes kanda.

8b. 40 miljonit lubatud heitkoguse ühikut kogusest, mis võidaks muidu käesoleva artikli alusel eraldada tasuta, ja 10 miljonit lubatud heitkoguse ühikut kogusest, mis võidaks muidu käesoleva direktiivi artikli 10 alusel müüa enampakkumisel, tehakse kättesaadavaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2023/955 (*) loodud kliimameetmete sotsiaalfondile. Komisjon tagab, et kliimameetmete sotsiaalfondi jaoks

▼B

ette nähtud lubatud heitkoguse ühikud müüakse 2025. aastal enampakkumisel vastavalt käesoleva direktiivi artikli 10 lõikes 4 osutatud põhimõtetele ja korrale ja nimetatud artikli kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktile. Enampakkumise tulud moodustavad sihtotstarbelise välistulu vastavalt määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 21 lõikele 5 ja neid kasutatakse vastavalt kliimameetmete sotsiaalfondi suhtes kohaldatavatele normidele.

_____

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/955, millega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond ja muudetakse määrust (EL) 2021/1060 (ELT L 130, 16.5.2023, lk 1).“;

j) lõige 19 asendatakse järgmisega:

„19. Tegevuse lõpetanud käitisele lubatud heitkoguse ühikuid tasuta ei eraldata. Käitisi, mille kasvuhoonegaaside heiteloa kehtivusaeg on lõppenud või see on kehtetuks tunnistatud, ning käitisi, mille tegevus või tegevuse taasalustamine ei ole tehniliselt võimalik, käsitatakse tegevuse lõpetanuna.“;

k) lisatakse järgmine lõige:

„22. Kui artikli 11 lõike 2 kohaselt tasuta eraldatud lubatud heitkoguste ühikute koguses on vaja teha kohandusi, tehakse sellised kohandused kas lubatud heitkoguse ühikute võtmisega käesoleva artikli lõike 7 kohaselt reserveeritud lubatud heitkoguse ühikute kogusest või sellele lubatud heitkoguse ühikute lisamisega.“;

14) Artikli 10b lõikele 4 lisatakse järgmised lõigud:

„Liikmesriigis, kus alates 2014. aastast kuni 2018. aastani on selle kaugküttest tuleneva heite osakaal liidu koguheites jagatuna kõnealuse liikmesriigi osakaaluga SKPst liidu summaarses SKPs suurem kui 5, eraldatakse ajavahemikuks 2026–2030 täiendavalt tasuta lubatud heitkoguse ühikuid 30 % ulatuses artikli 10a kohaselt kindlaksmääratud kogusest, tingimusel et käesoleva lõike kolmandas lõigus osutatud kliimaneutraalsuse kavade kohaselt investeeritakse enne 2030. aastat heitkoguste märkimisväärseks vähendamiseks mahus, mis on samaväärne kõnealuse tasuta lisaeraldise väärtusega, ning et kõnealuse lõigu punktis b osutatud eesmärkide ja vahe-eesmärkide saavutamist kinnitatakse käesoleva lõike neljanda lõigu kohase kontrolliga.

Kaugkütteettevõtjad koostavad 1. maiks 2024 kliimaneutraalsuse kava nende käitiste jaoks, millele nad käesoleva lõike teise lõigu kohaselt taotlevad lubatud heitkoguse ühikute täiendavat tasuta eraldamist. See kava on kooskõlas määruse (EL) 2021/1119 artikli 2 lõikes 1 sätestatud kliimaneutraalsuse eesmärgiga ja selles nähakse ette:

a) meetmed ja investeeringud kliimaneutraalsuse saavutamiseks 2050. aastaks käitise või ettevõtte tasandil, välja arvatud süsinikukompensatsiooni ühikute kasutamine;

▼B

b) eesmärgid ja vahe-eesmärgid, et mõõta 31. detsembriks 2025 ja seejärel iga viienda aasta 31. detsembriks käesoleva lõigu punktis a sätestatud kliimaneutraalsuse saavutamiseks tehtud edusamme;

c) iga käesoleva lõigu punktis a osutatud meetme ja investeeringu prognoositav mõju kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisele.

Käesoleva lõike kolmanda lõigu punktis b viidatud eesmärkide ja vahe-eesmärkide saavutamist tõendatakse ajavahemiku kohta kuni 31. detsembrini 2025 ja seejärel iga viienda aasta 31. detsembril lõppeva ajavahemiku kohta kooskõlas artiklis 15 ette nähtud kontrolli- ja akrediteerimistoimingutega. Tasuta lubatud heitkoguse ühikuid peale nende, millele on osutatud käesoleva lõike esimeses lõigus, ei eraldata, kui vahe-eesmärkide saavutamist ei ole tõendatud seoses ajavahemikuga kuni 2025. aasta lõpuni või ajavahemiku 2026–2030 kohta.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, et määrata kindlaks käesoleva lõike kolmanda lõigu punktides a, b ja c osutatud teabe minimaalne sisu ning kõnealuses lõigus ja artikli 10a lõike 1 viiendas lõigus osutatud kliimaneutraalsuse kavade vorm. Komisjon püüab saavutada koostoimet sarnaste kavadega, nagu on sätestatud liidu õiguses. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.“

15) Artikli 10c lõige 7 asendatakse järgmisega:

„7. Liikmesriigid nõuavad toetust saavatelt elektrit tootvatelt käitistelt ja võrguettevõtjatelt iga aasta 28. veebruariks aruande esitamist toetamiseks välja valitud investeeringute rakendamise kohta, sealhulgas tasuta eraldatud lubatud heitkoguse ühikute ja tehtud investeerimiskulude bilansi ning toetatud investeeringute liikide kohta. Liikmesriigid annavad sellest aru komisjonile, kes avalikustab aruanded.“;

16) Lisatakse järgmine artikkel:

*„Artikkel 10ca*

**Varajasem tähtaeg lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamiseks üleminekuperioodil energiasektori moderniseerimiseks**

Erandina artiklist 10c võivad asjaomased liikmesriigid eraldada käitistele kõnealuse artikli kohaselt üleminekuperioodil tasuta lubatud heitkoguse ühikuid üksnes investeeringuteks, mis tehakse kuni 31. detsembrini 2024. Mis tahes lubatud heitkoguse ühikud, mis on asjaomastele liikmesriikidele vastavalt artiklile 10c kättesaadavad ajavahemikuks 2021–2030 ja mida ei kasutata sellisteks investeeringuteks, tuleb asjaomase liikmesriigi kindlaksmääratud proportsioonis:

a) lisada lubatud heitkoguse ühikute üldkogusele, mille asjaomane liikmesriik peab enampakkumisel müüma vastavalt artikli 10 lõikele 2; või

b) kasutada investeeringute toetamiseks artiklis 10d osutatud moderniseerimisfondi raames kooskõlas reeglitega, mida kohaldatakse artikli 10d lõikes 4 osutatud lubatud heitkoguse ühikutest saadava tulu suhtes.

▼B

Asjaomane liikmesriik peab 15. maiks 2024 teatama komisjonile vastavad lubatud heitkoguse ühikute kogused, mida kasutatakse vastavalt artikli 10 lõike 2 esimese lõigu punktile a ja erandina artikli 10d lõike 4 teisest lausest vastavalt artiklile 10d.“

17) Artiklit 10d muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Ajavahemikuks 2021–2030 luuakse fond eesmärgiga toetada toetust saavate liikmesriikide poolt kavandatud investeeringuid, sealhulgas rahastada väikesemahulisi investeerimisprojekte, et moderniseerida energiasüsteeme ja parandada energiatõhusust (edaspidi „moderniseerimisfond“). Moderniseerimisfondi rahastatakse artiklis 10 sätestatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müümisest kõnealuses artiklis sätestatud toetust saavate liikmesriikide jaoks.

Toetatavad investeeringud peavad olema kooskõlas käesoleva direktiivi eesmärkidega, samuti komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatises Euroopa rohelise kokkuleppe kohta ning määruses (EL) 2021/1119 seatud sihtide ja Pariisi kokkuleppes väljendatud pikaajaliste eesmärkidega. Toetust saavad liikmesriigid võivad asjakohasel juhul kasutada moderniseerimisfondi vahendeid, et rahastada investeeringuid, mis hõlmavad liiduga külgnevaid piirialasid. Moderniseerimisfondist ei anta toetust fossiilkütuseid kasutavatele energiatootmisüksustele. Käesoleva artikli lõike 4 kohase teatega hõlmatud lubatud heitkoguse ühikutest saadavat tulu võib aga kasutada gaasiliste fossiilkütustega seotud investeeringuteks.

Lisaks võib käesoleva direktiivi artikli 10 lõike 1 kolmandas lõigus osutatud lubatud heitkoguse ühikutest saadavat tulu, kui see tegevus kvalifitseerub Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852 (*) kohaselt keskkonnasäästlikuks ja on energiajulgeoleku tagamisega nõuetekohaselt põhjendatud, kasutada gaasilisi fossiilkütuseid hõlmavateks investeeringuteks, tingimusel et energiatootmiseks müüakse lubatud heitkoguse ühikud enampakkumisel enne 31. detsembrit 2027 ja gaasi järgmise etapi kasutamist hõlmavateks investeeringuteks müüakse lubatud heitkoguse ühikud enampakkumisel enne 31. detsembrit 2028.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13).“;

b) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Vähemalt 80 % tulust, mis on saadud artikli 10 lõike 1 kolmandas lõigus osutatud lubatud heitkoguse ühikutest ja käesoleva artikli lõike 4 kohase teatega hõlmatud lubatud heitkoguse ühikutest, ning vähemalt 90 % tulust, mis on saadud artikli 10 lõike 1 neljandas lõigus osutatud lubatud heitkoguse ühikutest, kasutatakse investeeringute toetamiseks järgmistes valdkondades:

a) taastuvatest energiaallikatest, sealhulgas taastuvallikatest toodetud vesinikust elektrienergia tootmine ja selle kasutamine;

▼B

b) taastuvate energiaallikate kasutamine kütmiseks ja jahutamiseks;

c) üldise energiakasutuse vähendamine energiatõhususe abil, sealhulgas tööstuse, transpordi, hoonete, põllumajanduse ja jäätmete valdkonnas;

d) energia salvestamine ja energiavõrkude moderniseerimine, hõlmates nõudluse juhtimist, kaugküttevõrke, elektrienergia ülekandevõrke ja liikmesriikidevaheliste ühenduste lisamist ja heitevaba liikuvuse taristut;

e) madala sissetulekuga leibkondade toetamine, sealhulgas maa- ja äärepoolseimates piirkondades, et tegeleda energiaostuvõimetusega ja ajakohastada nende küttesüsteeme; ning

f) õiglane üleminek toetust saavate liikmesriikide süsinikuheitega tööstusest sõltuvates piirkondades, toetades töötajate ümberpaigutamist, ümberõpet ja täiendõpet, haridust, tööotsimisalgatusi ja idufirmasid dialoogis kodanikuühiskonna ja sotsiaalpartneritega viisil, mis on kooskõlas asjakohaste meetmetega, mille liikmesriigid on asjakohasel juhul lisanud oma õiglase ülemineku territoriaalsetesse kavadesse vastavalt määruse (EL) 2021/1056 artikli 8 lõike 2 esimese lõigu punktile k, ja neid meetmeid toetades.“;

c) lõige 11 asendatakse järgmisega:

„11. Investeeringute komitee annab komisjonile igal aastal aru investeeringute hindamisest saadud kogemuste, eelkõige heitkoguste vähendamise ja sellega seotud kulude kohta. Investeeringute komitee töö tulemusi arvesse võttes vaatab komisjon 31. detsembriks 2024 läbi lõikes 2 osutatud projektide valdkonnad ja investeeringute komitee tehtavate soovituste alused.

Investeeringute komitee korraldab aastaaruande avaldamise. Komisjon edastab aastaaruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule.“

18) Lisatakse järgmine artikkel:

*„Artikkel 10f*

**„Ei kahjusta oluliselt“ põhimõte**

Alates 1. jaanuarist 2025 kasutavad toetust saavad liikmesriigid ja komisjon käesoleva direktiivi artikli 10a lõike 8 kohaselt innovatsioonifondi jaoks ette nähtud lubatud heitkoguse ühikute ning käesoleva direktiivi artikli 10 lõike 1 kolmandas ja neljandas lõigus osutatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müümisest saadud tulu kooskõlas määruse (EL) 2020/852 artiklis 17 sätestatud „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtte kriteeriumidega, kui sellist tulu kasutatakse majandustegevuseks, mille jaoks on vastavalt kõnealuse määruse artikli 10 lõike 3 punktile b kehtestatud tehnilised sõelumiskriteeriumid, et teha kindlaks, kas majandustegevus põhjustab olulist kahju ühele või mitmele asjaomasele keskkonnaeesmärgile.“

▼B

19) Artikli 11 lõikes 2 asendatakse kuupäev „28. veebruariks“ kuupäevaga „30. juuniks“.

20) IV peatüki pealkiri asendatakse järgmisega:

„Lennunduse, meretranspordi ja paiksete käitiste suhtes kohaldatavad sätted“.

21) Artiklit 12 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Liikmesriigid tagavad, et mõne teise liikmesriigi pädeva asutuse väljaantud lubatud heitkoguse ühikuid tunnustatakse käitaja, õhusõiduki käitaja või laevandusettevõtja poolsete lõikest 3 tulenevate kohustuste täitmiseks.“;

b) lõige 2a jäetakse välja;

c) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Liikmesriigid, haldavad liikmesriigid ja laevandusettevõtjatele määratud haldavad asutused tagavad, et iga aasta 30. septembriks:

a) tagastab iga käitise käitaja kõnealuse käitise eelmisel kalendriaastal tekitatud ja kooskõlas artikliga 15 tõendatud koguheitele vastava arvu lubatud heitkoguse ühikuid;

b) tagastab iga õhusõiduki käitaja tema eelmisel kalendriaastal tekitatud ja kooskõlas artikliga 15 tõendatud koguheitele vastava arvu lubatud heitkoguse ühikuid;

c) tagastab iga laevandusettevõtja tema eelmisel kalendriaastal tekitatud ja kooskõlas artikliga 3ge tõendatud koguheitele vastava arvu lubatud heitkoguse ühikuid.

Liikmesriigid, haldavad liikmesriigid ja laevandusettevõtjatele määratud haldavad asutused tagavad, et esimese lõigu kohaselt tagastatud lubatud heitkoguse ühikud tunnistatakse seejärel kehtetuks.“;

d) lõike 3 järele lisatakse järgmised lõiked:

„3-e. Erandina lõike 3 esimese lõigu punktist c võivad laevandusettevõtjad tagastada jääklassi laevade poolt 31. detsembrini 2030 tekitatud tõendatud heitkogustest 5 % vähem lubatud heitkoguse ühikuid, tingimusel et selliste laevade jääklass on IA või IA Super või samaväärne jääklass, mis on kehtestatud HELCOMi soovituse 25/7 alusel.

Kui võrreldes tõendatud heitkogustega tagastatakse vähem lubatud heitkoguse ühikuid, siis pärast seda, kui iga aasta kohta on kindlaks tehtud vahe tõendatud heitkoguste ja tagastatud lubatud heitkoguse ühikute vahel, ei panda sellele vahele vastavat lubatud heitkoguse ühikute kogust vastavalt artiklile 10 enampakkumisele, vaid tunnistatakse kehtetuks.

▼B

3-d. Erandina käesoleva artikli lõike 3 esimese lõigu punktist c ja artiklist 16 näeb komisjon liikmesriigi taotluse korral rakendusaktiga ette, et liikmesriigid peavad kõnealustes sätetes osutatud nõudeid täidetuks ega võta meetmeid laevandusettevõtjate vastu seoses heitkogustega, mis tekivad kuni 31. detsembrini 2030 reisilaevade, välja arvatud kruiisilaevad, ja reisiparvlaevade reisidest, mis toimuvad taotluse esitanud liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluva saare sadama, millel puudub maanteevõi raudteeühendus mandriga ja mille elanikkond koosneb vähem kui 200 000 alalisest elanikust vastavalt 2022. aastal kättesaadavatele uusimatele parimatele andmetele, ja sama liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluva sadama vahel, ning selliste laevade sadamas toimuvast tegevusest seoses selliste reisidega.

Komisjon avaldab esimeses lõigus osutatud saarte ja asjaomaste sadamate nimekirja ning ajakohastab seda.

3-c. Erandina lõike 3 esimese lõigu punktist c ja artiklist 16 näeb komisjon kahe sellise liikmesriigi ühise taotluse korral, kellest ühel ei ole maismaapiiri teise liikmesriigiga ja teine liikmesriik on maismaapiirita liikmesriigile geograafiliselt kõige lähemal asuv liikmesriik, rakendusaktiga ette, et liikmesriigid peavad kõnealustes sätetes osutatud nõudeid täidetuks ega võta meetmeid laevandusettevõtjate vastu seoses heitkogustega, mis tekivad kuni 31. detsembrini 2030 ühises taotluses osutatud riikidevahelise teenuste hankelepingu või riikidevahelise avaliku teenindamise kohustuse raames toimuvatest, kahte liikmesriiki ühendavatest reisilaevade või parvlaevade reisidest ning selliste laevade kai ääres toimuvast tegevusest seoses selliste reisidega.

3-b. Lubatud heitkoguse ühikute tagastamise kohustust ei teki selliste heitkoguste puhul, mis vabanevad kuni 31. detsembrini 2030 seoses reisidega, mis toimuvad liikmesriigi äärepoolseimas piirkonnas asuva sadama ja samas liikmesriigis asuva sadama vahel, sealhulgas reisid sadamate vahel sama liikmesriigi äärepoolseima piirkonna piires ja reisid sama liikmesriigi äärepoolseimate piirkondade sadamate vahel, ning selliste laevade kai ääres toimuvast tegevusest seoses selliste reisidega.“;

e) lõige 3-a asendatakse järgmisega:

„3-a. Vajaduse korral ja niikaua, kui see on vajalik ELi HKSi keskkonnaalase terviklikkuse kaitsmiseks, ei tohi käitajad, õhusõiduki käitajad ja laevandusettevõtjad ELi HKSis kasutada lubatud heitkoguse ühikuid, mille annab välja liikmesriik, kelle suhtes muutuvad käitajate, õhusõiduki käitajate ja laevandusettevõtjate kohustused kehtetuks. Artikli 19 lõikes 3 osutatud delegeeritud õigusaktid hõlmavad meetmeid, mis on käesolevas lõikes osutatud juhtudel vajalikud.“;

f) lisatakse järgmine lõige:

„3b. Lubatud heitkoguse ühikute tagastamise kohustust ei teki selliste kasvuhoonegaaside heitkoguste puhul, mida loetakse kogutuks ja kasutatuks sellisel viisil, et need on tootes

▼B

püsivalt ja keemiliselt seotud ega satu tavapärase kasutamise ja kõrvaldamise korral atmosfääri, kaasa arvatud tavapärane tegevus, mis toimub pärast toote olelusringi lõppu.

Komisjon võtab kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusaktid, et täiendada käesolevat direktiivi, seoses nõuetega, mille kohaselt tuleb lugeda kasvuhoonegaasid tootes püsivalt keemiliselt seotuks, nagu osutatud käesoleva lõike esimeses lõigus.“;

g) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et lubatud heitkoguse ühikud tunnistatakse kehtetuks igal ajal, kui nende omanik seda soovib. Kui liikmesriigi territooriumil suletakse täiendavate riiklike meetmete tõttu elektritootmisvõimsus, võib liikmesriik tunnistada kehtetuks lubatud heitkoguse ühikuid tema poolt enampakkumisel müüdavate lubatud heitkoguse ühikute üldkogusest, millele on osutatud artikli 10 lõikes 2, kuni mahus, mis vastab asjaomase käitise tõendatud keskmistele heitkogustele viie aasta jooksul enne selle sulgemist, ning tal soovitatakse tungivalt seda teha. Asjaomane liikmesriik teavitab komisjoni kavandatud kehtetuks tunnistamisest või kehtetuks tunnistamata jätmise põhjustest vastavalt artikli 10 lõike 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktidele.“

22) Artikli 14 lõike 1 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Komisjon võtab vastu rakendusaktid, mis käsitlevad käesoleva direktiivi I lisas loetletud tegevusaladest tulenevate heitkoguste ja asjakohasel juhul nende tegevusandmete seire ja aruandluse üksikasjalikku korda ning lennunduse muu kui $CO_2$ heite mõju marsruutidel, mille kohta esitatakse käesoleva direktiivi kohaselt heitearuanded, lähtudes käesoleva direktiivi IV lisas esitatud seire- ja aruandluspõhimõtetest ning käesoleva artikli lõigetes 2 ja 5 sätestatud nõuetest. Kõnealuste rakendusaktidega täpsustatakse ka iga kasvuhoonegaasi globaalse soojendamise potentsiaal ning neis võetakse kõnealuste heitkoguste ja nende mõju, sealhulgas lennunduse muu kui $CO_2$ heite mõju seire- ja aruandlusnõuete puhul arvesse uusimaid teaduslikke andmeid lennunduse muu kui $CO_2$ heite mõju kohta. Kõnealuste rakendusaktidega nähakse ette direktiivi (EL) 2018/2001 biomassi kasutamise suhtes kehtestatud säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumide kohaldamine, milles on tehtud vajalikud kohandused nende kohaldamiseks käesoleva direktiivi alusel, et sellise biomassi suhtes kehtiks nullmäär. Rakendusaktides sätestatakse täpselt, kuidas arvestada selliste heitkoguste säilitamist, mis on pärit nii nullmääraga kui ka nullmäärata allikatest. Samuti täpsustatakse neis, kuidas arvestada muust kui bioloogilise päritoluga toorainest valmistatud taastuvkütustest ja ringlusse võetud süsinikupõhistest kütustest pärit heitkoguseid ning tagada, et selliseid heitkoguseid võetakse arvesse ning välditakse topeltarvestust.“

▼B

23) Artiklit 16 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Liikmesriigid tagavad nende käitajate, õhusõidukite käitajate ja laevandusettevõtjate nimede avaldamise, kes rikuvad nõuet tagastada käesoleva direktiivi kohaselt piisaval hulgal lubatud heitkoguse ühikuid.“;

b) lõikes 3 asendatakse kuupäev „30. aprilliks“ kuupäevaga „30. septembriks“;

c) lisatakse järgmine lõige:

„3a. Lõikes 3 sätestatud karistusi kohaldatakse ka laevandusettevõtjate suhtes.“;

d) lisatakse järgmine lõige:

„11a. Laevandusettevõtja puhul, kes ei ole täitnud lubatud heitkoguse ühikute tagastamiskohustusi vähemalt kahe järjestikuse aruandeperioodi jooksul, ja kui järgimist ei suudeta tagada muude täitemeetmetega, võib sisenemissadama liikmesriigi pädev asutus, pärast seda, kui on andnud asjaomasele laevandusettevõtjale võimaluse esitada oma märkused, anda väljasaatmiskorralduse, millest teatatakse komisjonile, Euroopa Meresõiduohutuse Ametile (EMSA), teistele liikmesriikidele ja asjaomasele lipuriigile. Sellise väljasaatmiskorralduse andmise tulemusena keelab iga liikmesriik, välja arvatud liikmesriik, kelle lipu all laev sõidab, asjaomase laevandusettevõtja vastutusel olevate laevade sisenemise oma sadamatesse seni, kuni laevandusettevõtja täidab lubatud heitkoguse ühikute tagastamiskohustused vastavalt artiklile 12. Kui laev sõidab liikmesriigi lipu all ning siseneb ühte tema sadamatest või leitakse sealt, peab asjaomane liikmesriik pärast seda, kui on andnud asjaomasele laevandusettevõtjale võimaluse esitada oma märkused, laeva kinni, kuni laevandusettevõtja on oma tagastamiskohustused täitnud.

Kui leitakse, et esimeses lõigus osutatud laevandusettevõtja laev asub selle liikmesriigi sadamas, mille lipu all laev sõidab, siis võib asjaomane liikmesriik pärast seda, kui on andnud asjaomasele laevandusettevõtjale võimaluse esitada oma märkused, anda lipuriigina korralduse laeva kinnipidamiseks, kuni laevandusettevõtja on oma kohustused täitnud. Liikmesriik teatab sellest komisjonile, EMSA-le ja teistele liikmesriikidele. Sellise lipuriigina antud kinnipidamiskorralduse tulemusena võtavad kõik liikmesriigid samad meetmed, mida tuleb võtta väljasaatmiskorralduse andmise puhul vastavalt esimese lõigu teisele lausele.

Käesolev lõige ei piira merehädas olevate laevade suhtes rakendatavate rahvusvahelise mereõiguse kohaldamist.“

▼B

24) Artikkel 18b asendatakse järgmisega:

*„Artikkel 18b*

**Komisjoni, EMSA ja muude asjaomaste organisatsioonide abi**

1. Artikli 3c lõikest 4 ning artiklitest 3g, 3gd, 3ge, 3gf, 3gg ja 18a tulenevate kohustuste täitmiseks võivad komisjon, haldav liikmesriik ja laevandusettevõtjale määratud haldavad asutused taotleda abi EMSA-lt või muult asjaomaselt organisatsioonilt ning võivad sel eesmärgil sõlmida nende organisatsioonidega asjakohaseid lepinguid.

2. Komisjon, keda abistab EMSA, püüab välja töötada asjakohased vahendid ja suunised, et hõlbustada ja koordineerida kontrolli- ja täitmise tagamise toiminguid, mis on seotud käesoleva direktiivi kohaldamisega meretranspordi suhtes. Võimaluse korral tehakse sellised suunised ja vahendid kättesaadavaks liikmesriikidele ja tõendajatele, et jagada teavet ning tagada paremini käesoleva direktiivi ülevõtmiseks kehtestatud riiklike meetmete tõhus täitmine.“

25) Artiklit 23 muudetakse järgmiselt:

a) lõiked 2 ja 3 asendatakse järgmisega:

„2. Artikli 3c lõikes 6, artikli 3d lõikes 3, artikli 10 lõikes 4, artikli 10a lõigetes 1, 8 ja 8a, artikli 10b lõikes 5, artikli 12 lõikes 3b, artikli 19 lõikes 3, artiklis 22, artikli 24 lõikes 3, artikli 24a lõikes 1, artikli 25a lõikes 1, artiklis 28c ja artikli 30j lõikes 1 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates 8. aprillist 2018.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli artikli 3c lõikes 6, artikli 3d lõikes 3, artikli 10 lõikes 4, artikli 10a lõigetes 1, 8 ja 8a, artikli 10b lõikes 5, artikli 12 lõikes 3b, artikli 19 lõikes 3, artiklis 22, artikli 24 lõikes 3, artikli 24a lõikes 1, artikli 25a lõikes 1, artiklis 28c ja artikli 30j lõikes 1 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.“;

b) lõige 6 asendatakse järgmisega:

„6. Artikli artikli 3c lõike 6, 3d lõike 3, artikli 10 lõike 4, artikli 10a lõigete 1, 8 ja 8a, artikli 10b lõike 5, artikli 12 lõike 3b, artikli 19 lõike 3, artikli 22, artikli 24 lõike 3, artikli 24a lõike 1, artikli 25a lõike 1, artikli 28c või artikli 30j lõike 1 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu

▼B

jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.“

26) Artikkel 29 asendatakse järgmisega:

*„Artikkel 29*

**Aruanne $CO_2$ turu parema toimimise tagamiseks**

Kui artikli 10 lõigetes 5 ja 6 osutatud korrapärastes aruannetes süsinikuturu kohta on tõendeid, et süsinikuturg ei toimi nõuetekohaselt, esitab komisjon kolme kuu jooksul Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Aruandele võib asjakohasel juhul lisada seadusandlikud ettepanekud, mille eesmärk on suurendada süsinikuturu, sealhulgas sellega seotud tuletisinstrumentide turgude läbipaistvust ja terviklikkust ning käsitleda parandusmeetmeid selle toimimise parandamiseks ning turukuritarvitamise ennetamise ja avastamise tõhustamiseks.“

27) Artikkel 29a asendatakse järgmisega:

*„Artikkel 29a*

**Ülemääraste hinnakõikumiste korral võetavad meetmed**

1. Kui lubatud heitkoguse ühiku eelneva kuue kalendrikuu keskmine hind on kaht eelnevat aastat hõlmava võrdlusperioodi lubatud heitkoguse ühiku keskmisest hinnast rohkem kui 2,4 korda suurem, vabastatakse kooskõlas otsuse (EL) 2015/1814 artikli 1 lõikega 7 turustabiilsusreservist 75 miljonit lubatud heitkoguse ühikut.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud lubatud heitkoguse ühiku hind on II ja III peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikute puhul selliste enampakkumiste hind, mis korraldatakse kooskõlas artikli 10 lõike 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktidega.

Esimeses lõigus osutatud kaht eelnevat aastat hõlmav võrdlusperiood on kahe aasta pikkune periood, mis lõpeb enne kõnealuses lõigus osutatud kuue kalendrikuu pikkuse perioodi esimest kuud.

Kui käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatud tingimus on täidetud ja lõiget 2 ei kohaldata, avaldab komisjon *Euroopa Liidu Teatajas* sellekohase teate ja märgib selles kuupäeva, mil tingimus täideti.

▼B

Komisjon avaldab iga kuu kolme esimese tööpäeva jooksul lubatud heitkoguse ühiku eelneva kuue kalendrikuu keskmise hinna ja lubatud heitkoguse ühiku keskmise hinna kaht eelnevat aastat hõlmaval võrdlusperioodil. Kui esimeses lõigus osutatud tingimus ei ole täidetud, avaldab komisjon ka taseme, milleni lubatud heitkoguse ühiku keskmine hind peaks järgmisel kuul jõudma, et täita kõnealuses lõigus osutatud tingimus.

2. Kui lõike 1 kohane lubatud heitkoguse ühikute turustabiilsusreservist vabastamise tingimus on täidetud, ei loeta kõnealuses lõikes osutatud tingimust uuesti täidetuks enne, kui eelmise vabastamise lõpust on möödunud vähemalt kaksteist kuud.

3. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud meetmete kohaldamise üksikasjad sätestatakse artikli 10 lõikes 4 osutatud delegeeritud õigusaktides.“

28) Artiklit 30 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Käesolev direktiiv vaadatakse korrapäraselt läbi, võttes arvesse rahvusvahelisi arengusuundumusi ja Pariisi kokkuleppe pikaajaliste eesmärkide saavutamiseks tehtud pingutusi ning kõiki asjakohaseid kohustusi, mis võetakse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi raames.“;

b) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Samuti vaadatakse korrapäraselt läbi meetmed, mis on ette nähtud teatavate käesoleva direktiivi artiklites 10a ja 10b osutatud süsinikuheite ülekandumise riskiga energiamahukate tööstusharude toetuseks, arvestades teistes tähtsamates majandusriikides võetavaid kliimapoliitika meetmeid. Sellega seoses kaalub komisjon ka seda, kas kaudsete kulude hüvitamisega seotud meetmeid tuleks veelgi ühtlustada. SPIMi sektorite suhtes kohaldatavad meetmed vaadatakse korrapäraselt läbi, pidades silmas määruse (EL) 2023/956 kohaldamist. Komisjon hindab enne 1. jaanuari 2028 ja seejärel iga kahe aasta tagant Euroopa Parlamendile ja nõukogule kõnealuse määruse artikli 30 lõike 6 kohaselt esitatavate aruannete osana SPIMi mõju süsinikuheite ülekandumise riskile, sealhulgas seoses ekspordiga.

Aruandes hinnatakse vajadust võtta süsinikuheite ülekandumise riski kõrvaldamiseks lisameetmeid, sealhulgas seadusandlikke meetmeid. Asjakohasel juhul lisatakse aruandele seadusandlik ettepanek.“;

c) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga Pariisi kokkuleppe alusel kokkulepitud ülemaailmse ülevaate osas aruande, eelkõige seoses vajadusega liidu täiendava poliitika ja lisameetmete järele, pidades silmas vajalikku kasvuhoonegaaside vähendamist liidu ja selle liikmesriikide poolt,

▼B

sealhulgas seoses käesoleva direktiivi artiklis 9 osutatud lineaarse teguriga. Komisjon võib asjakohasel juhul esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule seadusandlikud ettepanekud, et muuta käesolevat direktiivi, eelkõige selleks, et tagada vastavus määruse (EL) 2021/1119 artikli 2 lõikes 1 sätestatud kliimaneutraalsuse eesmärgile ja kõnealuse määruse artiklis 4 sätestatud liidu kliimaeesmärkidele. Komisjon võtab seadusandliku ettepaneku tegemisel muu hulgas arvesse liidu kavandatavat indikatiivset kasvuhoonegaaside eelarvet ajavahemikuks 2030–2050, nagu on osutatud kõnealuse määruse artikli 4 lõikes 4.“;

d) lisatakse järgmised lõiked:

„5. Komisjon esitab 31. juuliks 2026 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande ning lisab sellele asjakohasel juhul ka seadusandliku ettepaneku ja mõjuhinnangu järgmise kohta:

a) kuidas saaks arvesse võtta atmosfäärist seotud ning ohutult ja püsivalt säilitatud kasvuhoonegaaside negatiivseid heitkoguseid ja kuidas saaks neid negatiivseid heitkoguseid asjakohasel juhul käsitleda heitkogustega kauplemise süsteemis, sealhulgas sellise käsitluse selge kohaldamisala ja ranged kriteeriumid ning kaitsemeetmed, millega tagatakse, et selline sidumine ei kompenseeri vajalikku heitkoguste vähendamist kooskõlas määruses (EL) 2021/1119 sätestatud liidu kliimaeesmärkidega;

b) kas on teostatav alandada alates 2031. aastast I lisas loetletud tegevusalade puhul summaarse nimisoojusvõimsuse 20 MW künnist;

c) kas kõiki käesoleva direktiiviga hõlmatud kasvuhoonegaaside heitkoguseid võetakse tegelikult arvesse ja kas topeltarvestust tegelikkuses välditakse; eelkõige hindab ta selliste kasvuhoonegaaside heitkoguste arvesse võtmist, mida loetakse tootes seotuks ja kasutatuks muul kui artikli 12 lõikes 3b osutatud viisil.

6. Käesoleva direktiivi läbivaatamisel kooskõlas käesoleva artikli lõigetega 1, 2 ja 3 analüüsib komisjon seda, kuidas saab luua seoseid ELi HKSi ja muude süsinikuturgude vahel, ilma et see takistaks määruses (EL) 2021/1119 sätestatud kliimaneutraalsuse eesmärgi ja liidu kliimaeesmärkide saavutamist.

7. Komisjon esitab 31. juuliks 2026 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles ta hindab, kas on teostatav lisada olmejäätmete põletamisega tegelevad käitised ELi HKSi alates 2028. aastast, ning kas võiks olla vaja, et liikmesriigil oleks võimalus sellest loobuda kuni 31. detsembrini 2030. Sellega seoses võtab komisjon arvesse kõigi sektorite tähtsust heite

▼B

vähendamisele kaasa aitamises ning võimalust, et seetõttu hakatakse jäätmete kõrvaldamisel jäätmeid ümber suunama, ladestades neid rohkem liidus prügilatesse ja eksportides kolmandatesse riikidesse. Lisaks võtab komisjon arvesse asjakohaseid kriteeriume, nagu mõju siseturule, võimalikud konkurentsimoonutused, keskkonnaalane terviklikkus, kooskõla Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ (*) eesmärkidega ning heitkoguste seire ja arvutamise stabiilsus ja täpsus. Asjakohasel juhul ja ilma et see piiraks kõnealuse direktiivi artikli 4 kohaldamist, lisab komisjon aruandele seadusandliku ettepaneku, et kohaldada käesolevat peatükki kasvuhoonegaaside heitelubadele ning täiendavate lubatud heitkoguse ühikute eraldamisele ja väljaandmisele seoses olmejäätmete põletamisega tegelevate käitistega ning et hoida ära olmejäätmete võimalikku ümbersuunamist.

Esimeses lõigus osutatud aruandes hindab komisjon ka võimalust lisada ELi HKSi muid jäätmekäitlusprotsesse, eelkõige prügilaid, mis tekitavad liidus metaani ja dilämmastikoksiidi heidet. Komisjon võib asjakohasel juhul lisada aruandele ka seadusandliku ettepaneku selliste muude jäätmekäitlusprotsesside lisamiseks ELi HKSi.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (ELT L 312, 22.11.2008, lk 3).“

29) Artikli 30 järele lisatakse järgmine peatükk:

„IVa peatükk

Heitkogustega kauplemise süsteem hoonete, maanteetranspordi ja muude sektorite jaoks

*Artikkel 30a*

**Kohaldamisala**

Käesoleva peatüki sätteid kohaldatakse III lisas osutatud tegevusalaga seotud heitkoguste, kasvuhoonegaaside heitelubade, lubatud heitkoguse ühikute väljaandmise ja tagastamise, seire, aruandluse ja kontrolli suhtes. Käesolevat peatükki ei kohaldata II ja III peatükiga hõlmatud heitkoguste suhtes.

*Artikkel 30b*

**Kasvuhoonegaaside heiteload**

1. Liikmesriigid tagavad, et alates 1. jaanuarist 2025 ei tegutse ükski reguleeritud üksus III lisas osutatud tegevusalal, kui kõnealusel reguleeritud üksusel ei ole pädeva asutuse poolt käesoleva artikli lõigete 2 ja 3 kohaselt välja antud luba.

2. Reguleeritud üksuse poolt pädevale asutusele käesoleva artikli lõike 1 alusel esitatavas käesoleva peatüki kohase kasvuhoonegaaside heiteloa taotluses tuleb esitada kirjeldus vähemalt järgmise kohta:

▼B

a) reguleeritud üksus;

b) selliste kütuste liik, mida ta tarbimisse lubab ja mida kasutatakse põletamiseks III lisas osutatud sektorites, ning kütuste tarbimisse lubamise viisid;

c) tarbimisse lubatud kütuste lõppkasutus või lõppkasutused III lisas osutatud tegevusalal;

d) kavandatud meetmed heitkoguste seireks ja aruandluseks kooskõlas artiklites 14 ja 30f osutatud rakendusaktidega;

e) üldarusaadav kokkuvõte käesoleva lõike punktides a–d osutatud teabest.

3. Pädev asutus annab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud reguleeritud üksusele III lisas osutatud tegevusala jaoks välja kasvuhoonegaaside heiteloa, kui ta on veendunud, et kõnealune üksus suudab teha III lisa kohaselt tarbimisse lubatud kütuse kogustele vastavate heitkoguste seiret ja sellekohast aruandlust.

4. Kasvuhoonegaaside heiteload sisaldavad vähemalt järgmist:

a) reguleeritud üksuse nime ja aadressi;

b) selliste viiside kirjeldust, mida reguleeritud üksus kasutab kütuste tarbimisse lubamiseks käesoleva peatükiga hõlmatud sektorites;

c) selliste kütuste loetelu, mida reguleeritud üksus lubab tarbimisse käesoleva peatükiga hõlmatud sektorites;

d) seirekava, mis vastab artiklis 14 osutatud rakendusaktidega kehtestatud nõuetele;

e) artiklis 14 osutatud rakendusaktidega kehtestatud aruandlusnõudeid;

f) kohustust tagastada iga kalendriaasta koguheitele, mis on kontrollitud kooskõlas artikliga 15, vastaval hulgal käesoleva peatüki kohaselt välja antud lubatud heitkoguse ühikuid artikli 30e lõikes 2 sätestatud tähtajaks.

5. Liikmesriigid võivad ilma luba muutmata lubada reguleeritud üksustel seirekavasid ajakohastada. Reguleeritud üksused esitavad kõik ajakohastatud seirekavad kinnitamiseks pädevale asutusele.

6. Reguleeritud üksus teavitab pädevat asutust kõikidest sellistest kavandatavatest muudatustest oma tegevuse laadis või tarbimisse lubatavates kütustes, mis võivad nõuda kasvuhoonegaaside heiteloa ajakohastamist. Asjakohasel juhul ajakohastab pädev asutus loa vastavalt artiklis 14 osutatud rakendusaktidele. Kui muutub käesoleva peatükiga hõlmatud reguleeritud üksuse isik, ajakohastab pädev asutus loa, lisades sinna uue reguleeritud üksuse nime ja aadressi.

▼B

*Artikkel 30c*

**Liidu piires lubatud heitkoguse ühikute kogus**

1. Alates 2024. aastast vähendatakse alates 2027. aastast igal aastal käesoleva peatüki alusel välja antavate liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkogust lineaarselt. 2024. aasta väärtus määratakse kindlaks 2024. aasta heitkoguste piirmäärana, mille arvutamisel võetakse aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/842 (*) artikli 4 lõike 2 kohased võrdlusheitkogused käesoleva peatükiga hõlmatud sektorites, kohaldades kõigi kõnealuse määruse kohaldamisalasse kuuluvate heitkoguste lineaarse vähendamise trajektoori. Kogust vähendatakse igal aastal pärast 2024. aastat lineaarse vähendamisteguri 5,10 % võrra. Komisjon avaldab 1. jaanuariks 2025 liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkoguse 2027. aastaks.

2. Alates 2025. aastast vähendatakse alates 2028. aastast igal aastal käesoleva peatüki alusel välja antavate liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkogust lineaarselt, võttes aluseks käesoleva peatüki kohaselt aastate 2024–2026 kohta teatatud keskmised heitkogused. Lubatud heitkoguse ühikute kogust vähendatakse lineaarse vähendamisteguri 5,38 % võrra, välja arvatud juhul, kui on täidetud IIIa lisa punktis 1 sätestatud tingimused, ning sellisel juhul vähendatakse kogust lineaarse vähendamisteguri alusel, mida on kohandatud IIIa lisa punktis 2 esitatud reeglite kohaselt. Komisjon avaldab 30. juuniks 2027 liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkoguse 2028. aastaks ning kohandatud lineaarse vähendamisteguri, kui seda on nõutud.

3. Käesoleva peatüki alusel välja antavate liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkogust kohandatakse igal aastal alates 2028. aastast, et kompenseerida tagastatud lubatud heitkoguse ühikute kogust juhtudel, kui ei olnud võimalik vältida heitkoguste topeltarvestust või kui lubatud heitkoguse ühikud on tagastatud käesoleva peatükiga hõlmamata heitkoguste eest, nagu on osutatud artikli 30f lõikes 5. Kohandamine vastab käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikute koguarvule, mis kompenseeriti asjaomasel aruandeaastal vastavalt artikli 30f lõike 5 teises lõigus osutatud rakendusaktidele.

4. Liikmesriik, kes vastavalt artiklile 30j laiendab ühepoolselt III lisas osutatud tegevusala muudele kui kõnealuses lisas loetletud sektoritele, tagab, et asjaomased reguleeritud üksused esitavad asjakohase aasta 30. aprilliks asjaomasele pädevale asutusele kooskõlas artikliga 30f igakülgselt põhjendatud aruande. Kui esitatud andmed on igakülgselt põhjendatud, teavitab pädev asutus komisjoni sellest asjakohase aasta 30. juuniks. Käesoleva artikli lõike 1 alusel välja antavate lubatud heitkoguse ühikute kogust kohandatakse reguleeritud üksuste esitatud igakülgselt põhjendatud aruandeid arvesse võttes.

*Artikkel 30d*

**Lubatud heitkoguse ühikute müük enampakkumisel III lisas osutatud tegevusala jaoks**

1. Alates2027.aastastmüüaksekäesolevapeatükigahõlmatudlubatud heitkoguse ühikud enampakkumisel, välja arvatud juhul, kui need paigutatakse otsusega (EL) 2015/1814 loodud turustabiilsusreservi.

▼B

Käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikud müüakse enampakkumisel käesoleva direktiivi II ja III peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikutest eraldi.

2. Käesoleva peatüki kohane lubatud heitkoguse ühikute müük enampakkumisel algab 2027. aastal mahus, mis vastab 130 %-le 2027. aastal enampakkumisel müüdavate lubatud heitkoguse ühikute mahust, mis on kindlaks määratud kõnealuse aasta liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkoguse ning käesoleva artikli lõigete 3–6 kohaste vastavate enampakkumisosade ja -koguste alusel. Enampakkumisel müüdavat täiendavat 30 % kasutatakse üksnes lubatud heitkoguse ühikute tagastamiseks vastavalt artikli 30e lõikele 2 ja neid võib enampakkumisel müüa kuni 31. maini 2028. Täiendav 30 % arvatakse maha ajavahemikul 2029–2031 enampakkumisel müüdavatest kogustest. Käesolevas lõikes sätestatud enampakkumiste tingimused kehtestatakse vastavalt käesoleva artikli lõikele 7 ja artikli 10 lõikele 4.

2027. aastal luuakse 600 miljonit käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikut, mis on mõeldud osaluseks turustabiilsusreservis vastavalt otsuse (EL) 2015/1814 artikli 1a lõikele 3.

3. 150 miljonit käesoleva peatüki alusel välja antud lubatud heitkoguse ühikut müüakse enampakkumisel ja kogu kõnealuste enampakkumiste tulu tehakse kuni 2032. aastani kättesaadavaks määrusega (EL) 2023/955 loodud kliimameetmete sotsiaalfondile.

4. Seoses ülejäänud lubatud heitkoguse ühikute kogusega ja selleks, et saada koos käesoleva artikli lõikes 3 ja käesoleva direktiivi artikli 10a lõikes 8b osutatud lubatud heitkoguse ühikutest saadud tuluga maksimaalne summa 65 000 000 000 eurot, tagab komisjon, et enampakkumisel müüakse lisakogus käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikuid ning kõnealuste enampakkumiste tulu tehakse kuni 2032. aastani kättesaadavaks määrusega (EL) 2023/955 loodud kliimameetmete sotsiaalfondile.

Komisjon tagab, et käesoleva artikli lõikes 3 ja käesolevas lõikes osutatud kliimameetmete sotsiaalfondi jaoks ette nähtud lubatud heitkoguse ühikud müüakse enampakkumisel vastavalt põhimõtetele ja korrale, millele on osutatud artikli 10 lõikes 4 ja nimetatud artikli kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktides.

Käesoleva artikli lõikes 3 ja käesolevas lõikes osutatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel saadud tulu kuulub määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 21 lõike 5 kohaselt sihtotstarbelise välistulu hulka ja seda kasutatakse kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi suhtes kohaldatavate õigusnormidega.

Kliimameetmete sotsiaalfondile artikli 10a lõike 8b, käesoleva artikli lõike 3 ja käesoleva lõike kohaselt eraldatav aastane summa ei ületa järgmisi summasid:

a) 2026. aastal 4 000 000 000 eurot;

b) 2027. aastal 10 900 000 000 eurot;

c) 2028. aastal 10 500 000 000 eurot;

▼B

d) 2029. aastal 10 300 000 000 eurot;

e) 2030. aastal 10 100 000 000 eurot;

f) 2031. aastal 9 800 000 000 eurot;

g) 2032. aastal 9 400 000 000 eurot.

Kui kooskõlas käesoleva peatükiga sätestatud heitkogustega kauplemise süsteem lükatakse artikli 30k kohaselt edasi kuni 2028. aastani, on käesoleva lõike esimese lõigu kohaselt kliimameetmete sotsiaalfondile kättesaadavaks tehtav maksimumsumma 54 600 000 000 eurot. Sellisel juhul ei ületa kliimameetmete sotsiaalfondile eraldatavad iga-aastased summad aastatel 2026 ja2027 kokku 4 000 000 000 eurot ning ajavahemikul 1. jaanuarist 2028 kuni 31. detsembrini 2032 ei ületa asjaomane aastane summa järgmisi summasid:

a) 2028. aastal 11 400 000 000 eurot;

b) 2029. aastal 10 300 000 000 eurot;

c) 2030. aastal 10 100 000 000 eurot;

d) 2031. aastal 9 800 000 000 eurot;

e) 2032. aastal 9 000 000 000 eurot.

Kui käesoleva artikli lõikes 5 osutatud enampakkumisest saadud tulu kehtestatakse omavahendina vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 311 kolmandale lõigule, ei ole käesoleva direktiivi artikli 10a lõige 8b, käesoleva artikli lõige 3 ja käesolev lõige kohaldatavad.

5. Käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikute üldkoguse, millest on maha arvatud käesoleva artikli lõigetes 3 ja 4 sätestatud kogus, müüvad liikmesriigid enampakkumisel ja jaotavad omavahel osadeks, mis on sama suured kui käesoleva direktiivi III lisa teise lõigu alapunktides b, c ja d osutatud heiteallikate kategooriate puhul ajavahemikul 2016–2018 asjaomase liikmesriigi määruse (EL) 2018/842 artikli 4 lõike 2 kohase võrdlusheite keskmine osakaal, mis on kõnealuse määruse artikli 4 lõike 3 kohaselt põhjalikult läbi vaadatud.

6. Liikmesriigid otsustavad selle üle, kuidas kasutada käesoleva artikli lõikes 5 osutatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel saadud tulu, välja arvatud tulu, mis kuulub käesoleva artikli lõike 4 kohaselt sihtotstarbelise välistulu hulka, või tulu, mis on ELi toimimise lepingu artikli 311 kolmanda lõigu kohaselt kehtestatud omavahenditena ja kantud liidu eelarvesse. Liikmesriigid peavad kasutama oma tulu või kõnealuse tuluga samaväärset summat vähemalt ühel käesoleva direktiivi artikli 10 lõikes 3 osutatud eesmärgil, eelistades tegevusalasid, mis võivad aidata kaasa heitkogustega kauplemise sotsiaalsete aspektide käsitlemisele käesoleva peatüki alusel, või vähemalt ühel järgmisel eesmärgil:

▼B

a) meetmed, mille eesmärk on aidata kaasa hoonete kütte ja jahutusega seotud süsinikuheite vähendamisele või hoonete energiavajaduse vähendamisele, sealhulgas taastuvenergia integreerimine ja sellega seotud meetmed kooskõlas direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõikega 11 ning artiklitega 12 ja 20, samuti meetmed, millega antakse rahalist toetust kõige halvemate näitajatega hoonetes elavatele madala sissetulekuga leibkondadele;

b) meetmed, mille eesmärk on kiirendada heiteta sõidukite kasutuselevõttu või anda rahalist toetust heiteta sõidukite täielikult koostalitlusvõimelise tankimis- ja laadimistaristu kasutuselevõtuks, või meetmed, millega soodustatakse üleminekut ühistranspordile ja parandatakse mitmeliigilist transporti või antakse rahalist toetust, et tegeleda väikese ja keskmise sissetulekuga transpordikasutajatega seotud sotsiaalsete aspektidega;

c) oma kliimameetmete sotsiaalkava rahastamiseks kooskõlas määruse (EL) 2023/955 artikliga 15;

d) rahalise hüvitise andmiseks kütuse lõpptarbijale juhtudel, kui ei olnud võimalik vältida heitkoguste topeltarvestust või kui lubatud heitkoguse ühikud on tagastatud käesoleva peatükiga hõlmamata heitkoguste eest, nagu on osutatud artikli 30f lõikes 5.

Liikmesriigid loetakse käesoleva lõike sätted täitnuks, kui nad on käesoleva lõike esimeses lõigus nimetatud eesmärkidel kehtestanud maksu- või rahalise toetuse poliitika või rahalist toetust võimendava õiguspoliitika, mille väärtus on samaväärne käesolevas peatükis osutatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müümisest saadud tuluga, millele on osutatud kõnealuses lõigus, ning rakendavad nimetatud poliitikat.

Liikmesriigid teavitavad komisjoni tulude kasutamisest ja käesoleva lõike kohaselt võetud meetmetest, lisades selle teabe määruse (EL) 2018/1999 alusel esitatavatesse aruannetesse.

7. Käesoleva peatüki alusel välja antud lubatud heitkoguse ühikute suhtes kohaldatakse artikli 10 lõikeid 4 ja 5.

*Artikkel 30e*

**Lubatud heitkoguse ühikute üleandmine, tagastamine ja kehtetuks tunnistamine**

1. Käesoleva peatükiga hõlmatud heitkoguste, reguleeritud üksuste ja lubatud heitkoguse ühikute suhtes kohaldatakse artiklit 12, välja arvatud artikli 12 lõikeid 3 ja 3a, lõike 4 teist ja kolmandat lauset ning lõiget 5. Vastavalt sellele käsitatakse:

a) kõiki viiteid heitkogustele viidetena käesoleva peatükiga hõlmatud heitkogustele;

b) kõiki viiteid käitiste käitajatele viidetena käesoleva peatükiga hõlmatud reguleeritud üksustele;

▼B

c) kõiki viiteid lubatud heitkoguse ühikutele viidetena käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikutele.

2. Alates 1. jaanuarist 2028 tagavad liikmesriigid, et reguleeritud üksus tagastab iga aasta 31. maiks III lisa kohaselt tarbimisse lubatud kütuste kogusele vastava ning kooskõlas artiklitega 15 ja 30f tõendatud eelmise kalendriaasta reguleeritud üksuse koguheitega võrdse koguse käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikuid ning et need lubatud heitkoguse ühikud tunnistatakse seejärel kehtetuks.

3. Erandina käesoleva artikli lõigetest 1 ja 2 võib kuni 31. detsembrini 2030 asjaomase liikmesriigi pädev asutus juhul, kui selles liikmesriigis asuva reguleeritud üksuse suhtes kohaldatakse aastatel 2027–2030 kehtivat riiklikku süsinikumaksu, mis hõlmab III lisas osutatud tegevusala, vabastada asjaomase reguleeritud üksuse kohustusest tagastada konkreetse võrdlusaasta kohta käesoleva artikli lõike 2 kohased lubatud heitkoguse ühikud, kui:

a) asjaomane liikmesriik teavitab komisjoni kõnealusest riiklikust süsinikumaksust 31. detsembriks 2023 ning selleks kuupäevaks on jõustunud riigisisene õigusakt, millega kehtestatakse aastateks 2027–2030 kohaldatavad maksumäärad; asjaomane liikmesriik teavitab komisjoni igast hilisemast riikliku süsinikumaksu muudatusest;

b) asjaomase liikmesriigi süsinikumaks, mida kõnealune reguleeritud üksus tegelikult maksab, on võrdlusaastal kõrgem kui käesoleva peatüki alusel loodud heitkogustega kauplemise süsteemi keskmine enampakkumishind;

c) reguleeritud üksus täidab täielikult artiklist 30b tulenevaid kasvuhoonegaaside heitelubasid käsitlevaid kohustusi ning artiklist 30f tulenevaid heitkoguste seiret, aruandlust ja kontrolli käsitlevaid kohustusi;

d) asjaomane liikmesriik teavitab komisjoni mis tahes sellise erandi kohaldamisest ja vastavast lubatud heitkoguse ühikute kogusest, mis tuleb kooskõlas käesoleva lõigu punktiga g ja artikli 10 lõike 4 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktidega võrdlusaastale järgneva aasta 31. maiks kehtetuks tunnistada;

e) komisjon ei esita kolme kuu jooksul alates käesoleva lõigu punkti a kohasest teavitamisest ega ühe kuu jooksul pärast asjakohast aastat käsitlevat käesoleva lõigu punkti d kohast teavitamist vastuväiteid erandi kohaldamise kohta põhjusel, et teatatud meede ei vasta käesolevas lõikes sätestatud tingimustele;

f) asjaomane liikmesriik ei müü artikli 30d lõikes 5 osutatud lubatud heitkoguse ühikute kogust konkreetse võrdlusaasta kohta enampakkumisel seni, kuni käesoleva lõike kohaselt kehtetuks tunnistatavate lubatud heitkoguse ühikute kogus on kindlaks määratud vastavalt käesoleva lõigu punktile g; asjaomane liikmesriik ei müü enampakkumisel ühtegi artikli 30d lõike 2 esimese lõigu kohast lubatud heitkoguse ühikute lisakogust;

▼B

g) asjaomane liikmesriik tunnistab võrdlusaasta kohta lubatud heitkoguse ühikute üldkogusest kehtetuks tema poolt artikli 30d lõikes 5 osutatud enampakkumisel müüdavate lubatud heitkoguse ühikute sellise koguse, mis on võrdne kõnealuse reguleeritud üksuse käesoleva peatüki kohaste tõendatud heitkogustega võrdlusaastal; kui käesoleva lõigu punkti f kohaldamisele järgneval võrdlusaastal enampakkumisel müüdavate lubatud heitkoguse ühikute kogus on väiksem kui käesoleva lõike alusel kehtetuks tunnistatavate lubatud heitkoguse ühikute kogus, tagab asjaomane liikmesriik, et ta tunnistab sellele vahele vastava lubatud heitkoguse ühikute koguse kehtetuks võrdlusaastale järgneva aasta lõpuks, ning

h) asjaomane liikmesriik kohustub käesoleva lõigu punkti a kohase esimese teavitamise ajal kasutama vähemalt ühe artikli 30d lõike 6 esimeses lõigus loetletud või osutatud meetme puhul summat, mis on võrdne tuluga, mille suhtes oleks asjakohase erandi puudumise korral kohaldatud artikli 30d lõiget 6; kohaldatakse artikli 30d lõike 6 teist ja kolmandat lõiku ning komisjon tagab, et nende kohaselt saadud teave on kooskõlas käesoleva punkti kohaselt võetud kohustusega.

Käesoleva lõike esimese lõigu punkti g kohaselt kehtetuks tunnistatavate lubatud heitkoguse ühikute kogus ei mõjuta käesoleva direktiivi artikli 30d lõike 4 kohaselt kindlaks määratud sihtotstarbelist välistulu ega nõukogu otsuse (EL, Euratom) 2020/2053 (**) kohaseid liidu eelarve omavahendeid, mis saadakse käesoleva direktiivi artikli 30d kohasest lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müümisest saadud tulust, kui need omavahendid on kehtestatud vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 311 kolmandale lõigule.

4. Haiglatele, mida III peatükk ei hõlma, võib anda rahalist hüvitist neile edasikantud kulude eest, mis tulenevad lubatud heitkoguse ühikute tagastamisest käesoleva peatüki alusel. Sel eesmärgil kohaldatakse käesoleva peatüki topeltarvestuse juhtumitele kohaldatavaid sätteid *mutatis mutandis*.

*Artikkel 30f*

**Heitkoguste seire, aruandlus ja kontroll ning akrediteerimine**

1. Käesoleva peatükiga hõlmatud heitkoguste, reguleeritud üksuste ja lubatud heitkoguse ühikute suhtes kohaldatakse artikleid 14 ja 15. Sel eesmärgil käsitatakse:

a) kõiki viiteid heitkogustele viidetena käesoleva peatükiga hõlmatud heitkogustele;

b) kõiki viiteid I lisas loetletud tegevusaladele viidetena III lisas osutatud tegevusaladele;

c) kõiki viiteid käitajatele viidetena käesoleva peatükiga hõlmatud reguleeritud üksustele;

▼B

d) kõiki viiteid lubatud heitkoguse ühikutele viidetena käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikutele.

e) artiklis 15 osutatud kuupäev loetakse 30. aprilliks.

2. Liikmesriigid tagavad, et iga reguleeritud üksus seirab alates 2025. aastast igal kalendriaastal heitkoguseid, mis vastavad III lisa kohaselt tarbimisse lubatud kütuse kogustele. Samuti tagavad nad, et iga reguleeritud üksus teatab kõnealused heitkogused järgmisel aastal pädevale asutusele kooskõlas artikli 14 lõikes 1 osutatud rakendusaktidega, tehes seda esimest korda 2026. aastal.

3. Alates 1. jaanuarist 2028 tagavad liikmesriigid, et iga reguleeritud üksus teatab kuni 2030. aastani iga aasta 30. aprilliks, kui suure osakaalu käesoleva peatüki kohaste lubatud heitkoguse ühikute tagastamisega seotud kuludest kandis ta keskmiselt eelmisel aastal edasi tarbijatele. Komisjon võtab vastu kõnealuste aruannete nõudeid ja vorme reguleerivad rakendusaktid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Komisjon hindab esitatud aruandeid ja esitab oma järeldused igal aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Kui komisjon leiab, et süsinikukulude edasikandmisel esineb sobimatuid tavasid, võib ta aruandele lisada asjakohasel juhul seadusandliku ettepaneku selliste tavade käsitlemiseks.

4. Liikmesriigid tagavad, et iga reguleeritud üksus, kellel on 1. jaanuaril 2025 artikli 30b kohane luba, teatab 30. aprilliks 2025 oma 2024. aasta varasemad heitkogused.

5. Liikmesriigid tagavad, et reguleeritud üksused suudavad iga kütuseliigi kohta teha usaldusväärselt ja täpselt kindlaks ja dokumenteerida tarbimisse lubatud kütuse täpsed kogused, mida kasutatakse põletamiseks III lisas osutatud sektorites, ning reguleeritud üksuste poolt tarbimisse lubatud kütuste lõppkasutuse. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, et vähendada käesoleva peatükiga hõlmatud heitkoguste ning II ja III peatükiga hõlmatud heitkoguste topeltarvestuse riski, samuti riski, et lubatud heitkoguse ühikuid tagastatakse käesoleva peatükiga hõlmamata heitkoguste eest.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles sätestatakse üksikasjalikud normid topeltarvestuse vältimise ja käesoleva peatükiga hõlmamata heitkoguste eest lubatud heitkoguse ühikute tagastamise kohta ning rahalise hüvitise andmise kohta kütuse lõpptarbijatele juhtudel, kui kõnealust topeltarvestust või tagastamist ei ole võimalik vältida. Need rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Kütuse lõpptarbijatele makstava rahalise hüvitise arvutamisel võetakse aluseks lubatud heitkoguse ühikute keskmine hind enampakkumistel, mis korraldatakse asjaomasel aruandeaastal kooskõlas artikli 10 lõike 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktidega.

6. Käesoleva peatükiga hõlmatud heitkoguste seire ja aruandluse põhimõtted on esitatud IV lisa C osas.

▼B

7. Käesoleva peatükiga hõlmatud heitkoguste tõendamise kriteeriumid on esitatud V lisa C osas.

8. Liikmesriigid võivad kooskõlas artikli 14 lõikes 1 osutatud rakendusaktidega lubada lihtsustatud seire-, aruandlus- ja tõendamismeetmeid selliste reguleeritud üksuste puhul, kelle tarbimisse lubatud kütuse kogustele vastav aastane heitkogus on väiksem kui 1 000 $CO_2$ ekvivalenttonni.

*Artikkel 30g*

**Haldamine**

Käesoleva peatükiga hõlmatud heitkoguste, reguleeritud üksuste ja lubatud heitkoguse ühikute suhtes kohaldatakse artikleid 13 ja 15a, artikli 16 lõikeid 1, 2, 3, 4 ja 12 ning artikleid 17, 18, 19, 20, 21, 22, 22a, 23 ja 29. Sel eesmärgil käsitatakse:

a) kõiki viiteid heitkogustele viidetena käesoleva peatükiga hõlmatud heitkogustele;

b) kõiki viiteid käitajatele viidetena käesoleva peatükiga hõlmatud reguleeritud üksustele;

c) kõiki viiteid lubatud heitkoguse ühikutele viidetena käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikutele.

*Artikkel 30h*

**Ülemäärase hinnatõusu korral võetavad meetmed**

1. Kui rohkem kui kolme järjestikuse kuu jooksul on lubatud heitkoguse ühikute keskmine hind enampakkumistel, mis korraldatakse kooskõlas käesoleva direktiivi artikli 10 lõike 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktidega, rohkem kui kaks korda kõrgem kui lubatud heitkoguse ühikute keskmine hind kuue eelneva järjestikuse kuu jooksul käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumistel, vabastatakse kooskõlas otsuse (EL) 2015/1814 artikli 1a lõikega 7 turustabiilsusreservist 50 miljonit käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikut.

2027. ja 2028. aasta puhul on esimeses lõigus osutatud tingimused täidetud, kui rohkem kui kolme järjestikuse kuu jooksul on lubatud heitkoguse ühikute keskmine hind 1,5 korda kõrgem kui lubatud heitkoguse ühikute keskmine hind kuut eelnevat järjestikust kuud hõlmava võrdlusperioodi jooksul.

2. Kui käesoleva artikli lõikes 1 osutatud lubatud heitkoguse ühikute keskmine hind on kahe järjestikuse kuu pikkuse ajavahemiku jooksul kõrgem kui 45 eurot, vabastatakse kooskõlas otsuse (EL) 2015/1814 artikli 1a lõikega 7 turustabiilsusreservist 20 miljonit käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikut. Kohaldatakse 2020. aasta Euroopa Liidu tarbijahinnaindeksil põhinevat indekseerimist. Lubatud heitkoguste ühikud vabastatakse käesoleva lõike kohase mehhanismi abil kuni 31. detsembrini 2029.

▼B

3. Kui käesoleva artikli lõikes 1 osutatud lubatud heitkoguse ühikute keskmine hind on rohkem kui kolm korda kõrgem kui lubatud heitkoguse ühikute keskmine hind kuue eelneva järjestikuse kuu jooksul, vabastatakse kooskõlas otsuse (EL) 2015/1814 artikli 1a lõikega 7 turustabiilsusreservist 150 miljonit käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikut.

4. Kui lõikes 2 osutatud tingimus on täidetud samal päeval kui lõikes 1 või 3 osutatud tingimus, vabastatakse täiendavad lubatud heitkoguse ühikud ainult lõike 1 või 3 kohaselt.

5. Enne 31. detsembrit 2029 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles ta hindab, kas lõikes 2 osutatud mehhanism on olnud tõhus ja kas seda tuleks jätkata. Asjakohasel juhul esitab komisjon koos aruandega seadusandliku ettepaneku Euroopa Parlamendile ja nõukogule käesoleva direktiivi muutmiseks, et kõnealust mehhanismi kohandada.

6. Kui üks või mitu lõigetes 1, 2 või 3 osutatud tingimust on täidetud ja selle tulemusena vabastatakse lubatud heitkoguse ühikud, ei vabastata käesoleva artikli alusel täiendavaid lubatud heitkoguse ühikuid enne 12 kuu möödumist.

7. Kui käesoleva artikli lõikes 6 osutatud 12 kuu pikkuse ajavahemiku teise poole jooksul on käesoleva artikli lõikes 2 osutatud tingimus taas täidetud, hindab komisjon, keda abistab määruse (EL) 2018/1999 artikli 44 alusel loodud komitee, meetme mõjusust ja võib rakendusaktiga otsustada, et käesoleva artikli lõiget 6 ei kohaldata. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas käesoleva direktiivi artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

8. Kui üks või mitu lõigetes 1, 2 või 3 osutatud tingimust on täidetud ja lõiget 6 ei kohaldata, avaldab komisjon viivitamata teate *Euroopa Liidu Teatajas* seoses kuupäevaga, mil lõigetes nimetatud tingimus või nimetatud tingimused täideti.

9. Liikmesriigid, kellel on vastavalt määruse (EL) 2018/842 artiklile 8 kohustus esitada parandusmeetmete kava, peavad võtma nõuetekohaselt arvesse käesoleva artikli lõike 2 kohase täiendavate lubatud heitkoguse ühikute vabastamise mõju eelmise kahe aasta jooksul, kui nad kaaluvad kõnealuse määruse artikli 8 lõike 1 esimese lõigu punktis c osutatud lisameetmete rakendamist, et täita kõnealusest määrusest tulenevaid kohustusi.

*Artikkel 30i*

**Käesoleva peatüki läbivaatamine**

Komisjon esitab 1. jaanuariks 2028 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva peatüki sätete rakendamise kohta, võttes vaatluse alla nende tõhususe, haldamise ja praktilise kohaldamise, sealhulgas otsuse (EL) 2015/1814 kohaste normide kohaldamise.

▼B

Asjakohasel juhul esitab komisjon koos kõnealuse aruandega seadusandliku ettepaneku käesolevat peatükki muuta. Komisjon peaks 31. oktoobriks 2031 hindama, kas käesoleva direktiivi III lisaga hõlmatud sektorite lisamine käesoleva direktiivi I lisas loetletud sektoreid hõlmavasse ELi HKSi on teostatav.

*Artikkel 30j*

**Menetlused III lisas osutatud tegevusala ühepoolseks laiendamiseks muudele, II ja III peatükiga hõlmamata sektoritele**

1. Alates 2027. aastast võivad liikmesriigid laiendada III lisas osutatud tegevusala muudele kui kõnealuses lisas loetletud sektoritele ning selle tulemusena kohaldada käesoleva peatüki kohast heitkogustega kauplemist sellistele sektoritele, võttes arvesse kõiki asjakohaseid kriteeriume, eelkõige mõju siseturule, võimalikke konkurentsimoonutusi, käesoleva peatüki kohaselt loodud heitkogustega kauplemise süsteemi keskkonnaalast terviklikkust ning kavandatava seire- ja aruandlussüsteemi usaldusväärsust, tingimusel et komisjon on kõnealuses lisas osutatud tegevusala laiendamise heaks kiitnud.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat direktiivi seoses käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud laiendamise heakskiitmise, täiendavate lubatud heitkoguse ühikute väljaandmiseks loa andmisega ja teiste liikmesriikide loa andmisega III lisas osutatud tegevusala laiendamiseks. Samuti võib komisjon selliste delegeeritud õigusaktide vastuvõtmisel täiendada laiendamist muude normidega, millega reguleeritakse võimalikke topeltarvestuse juhtumeid käsitlevaid meetmeid, kaasa arvatud täiendavate lubatud heitkoguse ühikute väljaandmine, et kompenseerida I lisas loetletud tegevusalade puhul kütuste kasutamise eest tagastatud lubatud heitkoguse ühikuid. Kõik liikmesriikide võetud finantsmeetmed selliste sektorite ja allsektorite ettevõtjate kasuks, mille puhul esineb süsinikuheite ülekandumise tõeline oht suurte kaudsete kulude tõttu, mis tekivad kasvuhoonegaaside heitega seotud kulude edasikandmisest kütusehindadesse ühepoolse laiendamise tõttu, peavad olema kooskõlas riigiabi reeglitega ega tohi põhjustada siseturul põhjendamatuid konkurentsimoonutusi.

2. Käesoleva artikli kohase loa alusel välja antud täiendavad lubatud heitkoguse ühikud müüakse enampakkumisel kooskõlas artikli 30d nõuetega. Olenemata artikli 30d lõigetest 1–6 otsustavad kõnealuste täiendavate lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müümisest saadud tulu kasutamise üle kooskõlas käesoleva artikliga III lisas osutatud tegevusala ühepoolselt laiendanud liikmesriigid.

*Artikkel 30k*

**Hoonete ja maanteetranspordi puhul ning muudes sektorites heitkogustega kauplemise edasilükkamine 2028. aastani erakordselt kõrgete energiahindade korral**

1. Komisjon avaldab 15. juuliks 2026 *Euroopa Liidu Teatajas* teate selle kohta, kas on täidetud üks või mõlemad järgmistest tingimustest:

▼B

a) 30. juunil 2026 lõppeva kuue kalendrikuu pikkuse perioodi keskmine TTFi gaasi hind on kõrgem kui TTFi gaasi keskmine hind 2022. aasta veebruaris ja märtsis;

b) 30. juunil 2026 lõppeva kuue kalendrikuu pikkuse perioodi keskmine Brenti toornafta hind on eelneva viie aasta keskmisest Brenti toornafta hinnast rohkem kui kaks korda kõrgem; viie aastane pikkune võrdlusperiood on viie aasta pikkune periood, mis lõpeb enne kuue kalendrikuu pikkuse perioodi esimest kuud.

2. Kui vähemalt üks lõikes 1 osutatud tingimustest on täidetud, kohaldatakse järgmisi reegleid:

a) erandina artikli 30c lõikest 1 on esimene aasta, mil liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkogus kindlaks määratakse, 2028. aasta ja erandina artikli 30c lõikest 3, on esimene aasta, mil liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkogust kohandatakse, 2029. aasta;

b) erandina artikli 30d lõigetest 1 ja 2 lükatakse käesoleva peatüki kohase lubatud heitkoguste ühikute enampakkumise algus edasi 2028. aastale;

c) erandina artikli 30d lõikest 2 arvatakse esimeseks enampakkumiste korraldamise aastaks ette nähtud lubatud heitkoguse ühikute lisakogused maha ajavahemiku 2030–2032 enampakkumisel müüdavate lubatud heitkoguse ühikute kogusest ja esialgsed osalused turustabiilsusreservis luuakse 2028. aastal;

d) erandina artikli 30e lõikest 2 on 2028. aasta koguheite puhul lubatud heitkoguse ühikute esmase tagastamise tähtpäev 31. mai 2029;

e) erandina artiklist 30i esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande 1. jaanuariks 2029.

---

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/842, milles käsitletakse liikmesriikide kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heidet aastatel 2021–2030, millega panustatakse kliimameetmetesse, et täita Pariisi kokkuleppega võetud kohustused, ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 (ELT L 156, 19.6.2018, lk 26).

(**) Nõukogu 14. detsembri 2020. aasta otsus (EL, Euratom) 2020/2053, mis käsitleb Euroopa Liidu omavahendite süsteemi ning millega tunnistatakse kehtetuks otsus 2014/335/EL, Euratom (ELT L 424, 15.12.2020, lk 1).“

30) Lisatakse järgmine peatükk:

„IVb peatükk

Teaduslik nõuanne ja rahastamise nähtavus

*Artikkel 30l*

**Teaduslik nõuanne**

Kliimamuutusi käsitlev Euroopa teadusnõukogu (edaspidi „teadusnõukogu“), mis loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse

▼B

(EÜ) nr 401/2009 (*) artikli 10a alusel, võib omal algatusel esitada teaduslikke nõuandeid ja aruandeid käesoleva direktiivi kohta. Komisjon võtab teadusnõukogu nõuandeid ja aruandeid arvesse, eelkõige seoses järgnevaga:

a) vajadus liidu täiendava poliitika ja lisameetmete järele, et tagada kooskõla käesoleva direktiivi artikli 30 lõikes 3 sätestatud eesmärkide ja sihtidega;

b) vajadus liidu täiendava poliitika ja lisameetmete järele seoses ICAO raames sõlmitud ülemaailmseid meetmeid käsitlevate kokkulepetega lennunduse kliimamõju vähendamiseks ning käesoleva direktiivi artiklis 3gg osutatud IMO üleilmse turupõhise meetme eesmärkide ja keskkonnaalase terviklikkusega.

*Artikkel 30m*

**Teave, teavitamine ja avalikustamine**

1. Komisjon tagab artikli 10a lõikes 8 osutatud ELi HKSi enampakkumise tulust toimuva rahastamise nähtavuse järgmiselt:

a) tagades, et selliste rahaliste vahendite saajad märgivad ära nende vahendite päritolu ja tagavad liidu rahastamise nähtavuse, eriti projektide ja nende tulemuste tutvustamisel, andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele, selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet; ning

b) tagades, et selliste rahaliste vahendite saajad kasutavad asjakohast märgistust „(kaas)rahastatud ELi heitkogustega kauplemise süsteemist (innovatsioonifond)“ ning liidu embleemi ja näitavad ära rahastuse suuruse; kui kõnealuse märgistuse kasutamine ei ole võimalik, mainitakse innovatsioonifondi igasuguses kommunikatsioonis, sealhulgas strateegilistes kohtades asuvatel teadetetahvlitel üldsusele nähtaval kohal.

Komisjon kehtestab artikli 10a lõikes 8 osutatud delegeeritud õigusaktis vajalikud nõuded, et tagada innovatsioonifondist rahastamise nähtavus, sealhulgas nõude mainida kõnealust fondi.

2. Liikmesriigid tagavad artiklis 10d osutatud ELi HKSi enampakkumise tulust toimuva rahastamise nähtavuse vastavalt käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punktides a ja b osutatule, sealhulgas moderniseerimisfondi mainimise nõude abil.

▼B

3. Võttes arvesse riiklikke olusid, püüavad liikmesriigid tagada selliste meetmete või projektide rahastamisallika nähtavuse, mida rahastatakse ELi HKSi enampakkumise tulust, mille puhul nad määravad kindlaks kasutamise otstarbe vastavalt artikli 3d lõikele 4, artikli 10 lõikele 3 ja artikli 30d lõikele 6.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 401/2009 Euroopa Keskkonnaameti ja Euroopa keskkonnateabe- ja -vaatlusvõrgu kohta (ELT L 126, 21.5.2009, lk 13).“

31) Direktiivi 2003/87/EÜ I, IIb, IV ja V lisa muudetakse vastavalt käesoleva direktiivi I lisale ning direktiivile 2003/87/EÜ lisatakse III ja IIIa lisa vastavalt käesoleva direktiivi I lisale.

*Artikkel 2*

**Otsuse (EL) 2015/1814 muutmine**

Otsust (EL) 2015/1814 muudetakse järgmiselt.

1) Artiklit 1 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Komisjon avaldab igal aastal ringluses olevate LHÜde koguarvu järgmise aasta 1. juuniks. Ringluses olevate LHÜde koguarv asjaomasel aastal on alates 1. jaanuarist 2008 käitiste ja laevandusettevõtjate suhtes välja antud, reservi mitte lisatud LHÜde kumulatiivne arv, sealhulgas direktiivi 2003/87/EÜ, nagu see kehtis 18. märtsini 2018, artikli 13 lõike 2 kohaselt kõnealusel ajavahemikul välja antud LHÜde arv ning käitiste õigused kasutada ELi HKSi kohaseid rahvusvahelisi ühikuid kuni asjaomase aasta 31. detsembrini; sellest arvatakse maha ELi HKSi kuuluvate käitiste ja laevandusettevõtjate tõendatud heitkoguste summa tonnides ajavahemikul 1. jaanuarist 2008 kuni asjaomase aasta 31. detsembrini ning kõik direktiivi 2003/87/EÜ artikli 12 lõike 4 kohaselt kehtetuks tunnistatud LHÜd. Arvesse ei võeta kolme aasta vältel, st 2005–2007, tekitatud heitkoguseid ning kõnealuste heitkoguste jaoks väljastatud LHÜsid. Esimest korda avaldatakse koguarv hiljemalt 15. mail 2017.“;

b) lisatakse järgmine lõige:

„4a. Alates 2024. aastast hõlmab mis tahes aastal ringluses olevate LHÜde koguarvu arvutamine lennunduse jaoks välja antud LHÜde kumulatiivset arvu ja ELi HKSiga hõlmatud lennundusest tulenevate tõendatud heitkoguste kumulatiivset summat tonnides, välja arvatud direktiivi 2003/87/EÜ artikli 12 lõike 6 kohaselt arvutatud kompenseerimisega hõlmatud marsruutidel toimuvatest lendudest tulenevad heitkogused, ajavahemikul 1. jaanuarist 2024 kuni asjaomase aasta 31. detsembrini.

▼B

Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 3gb kohaselt kehtetuks tunnistatud LHÜsid käsitatakse ringluses olevate LHÜde koguarvu arvutamisel välja antud LHÜdena.“;

c) lõiked 5 ja 5a asendatakse järgmisega:

„5. Kui ringluses olevate LHÜde koguarv jääb vahemikku 833 ja 1 096 miljonit, arvatakse asjaomasel aastal liikmesriikide poolt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõike 2 kohaselt enampakkumisel müüdavate LHÜde arvust maha selline LHÜde kogus, mis on võrdne ringluses olevate LHÜde kõige viimase käesoleva artikli lõike 4 kohaselt avaldatud koguarvu ning 833 miljoni vahega, ning see kogus lisatakse reservi kõnealuse aasta 1. septembril algava 12-kuulise ajavahemiku jooksul. Kui ringluses olevate LHÜde koguarv on suurem kui 1 096, arvatakse liikmesriikide poolt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõike 2 kohaselt enampakkumisel müüdavate LHÜde kogusest maha selline arv LHÜsid, mis vastab 12 %-le ringluses olevate LHÜde koguarvust, ning see kogus lisatakse reservi kõnealuse aasta 1. septembril algava 12 kuu jooksul. Erandina käesoleva lõigu teisest lausest on selles lauses osutatud protsent kuni 31. detsembrini 2030 kahekordne.

Ilma et see piiraks käesoleva lõike kohaselt mahaarvatavate LHÜde koguarvu, ei võeta 31. detsembrini 2030 liikmesriikide osade kindlaksmääramisel selles LHÜde koguarvus arvesse direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõike 2 esimese lõigu punktis b osutatud LHÜsid.

5a. Alates 2023. aastast tunnistatakse kehtetuks reservis hoitavate LHÜde osa, mis ületab 400 miljonit LHÜd, välja arvatud juhul, kui artikli 3 kohaselt toimuva esimese läbivaatamise käigus otsustatakse teisiti.“;

d) lõige 7 asendatakse järgmisega:

„7. Kui mis tahes aastal käesoleva artikli lõiget 6 ei kohaldata ja täidetakse direktiivi 2003/87/EÜ artikli 29a lõikes 1 sätestatud tingimus, vabastatakse reservist 75 miljonit LHÜd ja lisatakse need liikmesriikide poolt selle direktiivi artikli 10 lõike 2 kohaselt enampakkumisel müüdavate LHÜde kogusele. Juhul kui reservis on vähem kui 75 miljonit LHÜd, vabastatakse kõik reservis olevad LHÜd käesoleva lõike alusel. Kui direktiivi artikli 29a lõikes 1 sätestatud tingimus on täidetud, jaotatakse kõnealuse artikli kohaselt reservist vabastatavad kogused võrdselt kolme kuu jooksul, alustades hiljemalt kahe kuu jooksul alates kuupäevast, mil kõnealuse direktiivi artikli 29a lõikes 1 sätestatud tingimus on täidetud ja millest komisjon on teatanud vastavalt kõnealuse lõike neljandale lõigule.“

▼B

2) Lisatakse järgmine artikkel:

*„Artikkel 1a*

**Turustabiilsusreservi toimimine hoonesektoris, maanteetranspordisektoris ja muudes sektorites**

1. Direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatükiga hõlmatud LHÜd lisatakse käesoleva otsuse artikli 1 kohaselt loodud reservi eraldi sektsiooni ja vabastatakse sealt kooskõlas käesolevas artiklis sätestatud reeglitega.

2. LHÜde reservi lisamine käesoleva artikli alusel algab 1. septembril 2028. LHÜd, mis on hõlmatud direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatükiga, lisatakse reservi, hoitakse seal ja vabastatakse reservist eraldi käesoleva otsuse artikliga 1 hõlmatud LHÜdest.

3. 2027. aastal luuakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sektsioon kooskõlas direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30d lõike 2 teise lõiguga. Nimetatud lõigus osutatud LHÜd, mida reservist ei vabastata, kaotavad kehtivuse 1. jaanuariks 2031.

4. Komisjon avaldab igal aastal direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatükiga hõlmatud ringluses olevate LHÜde koguarvu järgmise aasta 1. juuniks eraldi käesoleva otsuse artikli 1 lõike 4 kohaselt ringluses olevate LHÜde arvust. Käesoleva artikli alusel asjaomasel aastal ringluses olevate LHÜde koguarv on asjaomase peatükiga hõlmatud, alates 1. jaanuarist 2027 välja antud LHÜde kumulatiivne arv, millest on maha arvatud asjaomase peatükiga hõlmatud tõendatud heitkoguste kumulatiivne kogus tonnides ajavahemikul 1. jaanuarist 2027 kuni asjaomase aasta 31. detsembrini ning kõik asjaomase peatükiga hõlmatud LHÜd, mis on direktiivi 2003/87/EÜ artikli 12 lõike 4 kohaselt kehtetuks tunnistatud. Esimest korda avaldatakse koguarv hiljemalt 1. juunil 2028.

5. Kui ringluses olevate LHÜde koguarv, mis vastab kõige viimasele käesoleva artikli lõike 4 kohaselt avaldatud koguarvule, on üle 440 miljoni, arvatakse asjaomasel aastal liikmesriikide poolt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30d kohaselt enampakkumisel müüdavate kõnealuse direktiivi IVa peatükiga hõlmatud LHÜde kogusest maha 100 miljonit LHÜd, ning need lisatakse reservi kõnealuse aasta 1. septembril algava 12-kuulise ajavahemiku jooksul.

6. Kui ringluses olevate LHÜde koguarv on väiksem kui 210 miljonit, vabastatakse asjaomasel aastal reservist 100 miljonit direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatükiga hõlmatud LHÜd ja lisatakse need liikmesriikide poolt kõnealuse direktiivi artikli 30d kohaselt enampakkumisel müüdavate asjaomase peatükiga hõlmatud LHÜde kogusele. Juhul kui reservis on vähem kui 100 miljonit LHÜd, vabastatakse kõik reservis olevad LHÜd käesoleva lõike alusel.

▼B

7. Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30h kohaselt reservist vabastatavad kogused lisatakse liikmesriikide poolt kõnealuse direktiivi artikli 30d kohaselt enampakkumisel müüdavate IVa peatükiga hõlmatud LHÜde kogusele. Reservist vabastatavad kogused jaotatakse võrdselt kolme kuu pikkuse ajavahemiku peale, mida hakatakse arvestama hiljemalt kaks kuud pärast direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30h lõikes 8 osutatud *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud teate kohast tingimuste täitmise kuupäeva.

8. Direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatükiga hõlmatud LHÜde suhtes kohaldatakse käesoleva otsuse artikli 1 lõiget 8 ja artiklit 3.

9. Erandina käesoleva artikli lõigetest 2, 3 ja 4, kui üks või mõlemad direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30k lõikes 1 osutatud tingimustest on täidetud, toimub käesoleva artikli lõikes 2 osutatud LHÜde reservi paigutamine alates 1. septembrist 2029 ning käesoleva artikli lõigetes 3 ja 4 osutatud kuupäevad lükatakse ühe aasta võrra edasi.“

3) Artikkel 3 asendatakse järgmisega:

*„Artikkel 3*

**Läbivaatamine**

Komisjon jälgib reservi toimimist direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõikes 5 sätestatud aruande raames. Aruandes tuleks käsitleda asjakohast mõju konkurentsivõimele, eriti tööstussektoris, mis hõlmaks SKP, tööhõive- ja investeerimisnäitajaid. Kolme aasta jooksul alates reservi toimimise algusest ja pärast seda iga viie aasta järel vaatab komisjon Euroopa süsinikuturu nõuetekohase toimimise analüüsile tuginedes läbi reservi toimimise ja esitab asjakohasel juhul seadusandliku ettepaneku Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Iga läbivaatamise puhul pööratakse erilist tähelepanu protsendimäärale, mida kasutatakse käesoleva otsuse artikli 1 lõike 5 kohaselt reservi lisatavate LHÜde arvu kindlaksmääramiseks, samuti ringluses olevate LHÜde koguarvu künnisväärtusele, sealhulgas seoses kõnealuse künnise võimaliku kohandamisega vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ artiklis 9 osutatud lineaarsele tegurile, ning käesoleva otsuse artikli 1 lõike 6 või 7 kohaselt reservist vabastatavate LHÜde arvule. Reservi toimimise läbivaatamise käigus käsitleb komisjon ka reservi mõju majanduskasvule, töökohtadele, liidu tööstuse konkurentsivõimele ja süsinikuheite ülekandumise riskile.“

*Artikkel 3*

**Ülevõtmine**

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi artikli 1 täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 31. detsembriks 2023. Nad kohaldavad kõnealuseid norme alates 1. jaanuarist 2024.

▼B

Liikmesriigid jõustavad järgmiste artiklite järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid siiski hiljemalt 30. juunil 2024:

▼C1

a) käesoleva direktiivi artikli 1 punkti 3 punkt d seoses direktiivi 2003/87/EÜ artikli 3 alapunktidega ae–ai, nagu nimetatud punktiga lisatud;

▼B

b) käesoleva direktiivi artikli 1 punkt 29, välja arvatud direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30f lõige 4, nagu nimetatud punktiga lisatud; ning

c) käesoleva direktiivi artikli 1 punkt 31 seoses direktiivi 2003/87/EÜ III ja IIIa lisaga, nagu nimetatud punktiga lisatud.

Liikmesriigid teatavad esimese ja teise lõigu kohaselt vastu võetud meetmetest viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste normide teksti.

*Artikkel 4*

**Üleminekusätted**

Liikmesriigid tagavad käesoleva direktiivi artikli 3 lõikes 1 sätestatud kohustust täites, et nende siseriiklikke õigusakte, millega võetakse üle direktiivi 2003/87/EÜ 4. juunil 2023 kehtinud redaktsiooni artikli 3 punkt u, artikli 10a lõige 3 ja artikli 10a lõige 4, artikli 10c lõige 7 ja I lisa punktid 1 ja 3, kohaldatakse kuni 31. detsembrini 2025. Erandina artikli 3 lõike 1 esimese lõigu viimasest lausest kohaldavad nad oma riiklikke meetmeid, millega võetakse üle kõnealuste sätete muudatused, alates 1. jaanuarist 2026.

*Artikkel 5*

**Jõustumine ja kohaldamine**

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artiklit 2 kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2024.

*Artikkel 6*

**Adressaadid**

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

▼B

*LISA*

1) Direktiivi 2003/87/EÜ I lisa muudetakse järgmiselt:

a) punkt 1 asendatakse järgmisega:

„1. Käesolev direktiiv ei hõlma käitisi või käitiste osi, mida kasutatakse uute toodete ja protsesside uurimiseks, arendamiseks ja katsetamiseks. Käesolev direktiiv ei hõlma selliseid käitisi, mille puhul artikli 11 lõike 1 teises lõigus osutatud eelneval asjaomasel viieaastasel ajavahemikul on artikli 14 kohaselt sätestatud kriteeriumidele vastava biomassi põletamisel tekkinud heitkogused keskmiselt moodustanud üle 95 % kasvuhoonegaaside keskmisest koguheitest.“;

b) punkt 3 asendatakse järgmisega:

„3. Kui selleks, et langetada otsus käitise lisamise kohta ELi HKSi, arvutatakse tema summaarne nimisoojusvõimsus, liidetakse kõigi selle osaks olevate selliste tehniliste üksuste nimisoojusvõimsused käitise piires, kus põletatakse kütuseid. Kõnealusteks üksusteks võivad muu hulgas olla igat tüüpi katlad, põletid, turbiinid, soojendid, sulatusahjud, jäätmepõletusseadmed, särdamisahjud, põletusahjud, ahjud, kuivatid, mootorid, kütuseelemendid, keemilise silmuspõletamise seadmed, tõrvikpõletid ning termilise või katalüütilise järelpõletamise seadmed. Selle arvutuse juures ei võeta arvesse seadmeid nimisoojusvõimsusega alla 3 MW.“;

c) tabelit muudetakse järgmiselt:

i) esimene rida asendatakse järgmisega:

| | |
|---|---|
| „Kütuste põletamine käitistes, mille summaarne nimisoojusvõimsus on üle 20 MW (v.a ohtlike või olmejäätmete põletamisega tegelevad käitised)<br>Alates 1. jaanuarist 2024 kütuste põletamine olmejäätmete põletamise käitistes, mille summaarne nimisoojusvõimsus on üle 20 MW, artiklite 14 ja 15 tähenduses | Süsinikdioksiid“ |

ii) teine rida asendatakse järgmisega:

| | |
|---|---|
| „Õli rafineerimine põletusseadmetega, mille summaarne nimisoojusvõimsus on üle 20 MW | Süsinikdioksiid“ |

iii) viies rida asendatakse järgmisega:

| | |
|---|---|
| „Raua või terase tootmine (esmane või teisene sulatamine), sealhulgas pidevvalu, tootmisvõimsusega üle 2,5 tonni tunnis | Süsinikdioksiid“ |

iv) seitsmes rida asendatakse järgmisega:

| | |
|---|---|
| „Primaaralumiiniumi või alumiiniumoksiidi tootmine | Süsinikdioksiid ja perfluorosüsivesinikud“ |

v) viieteistkümnes rida asendatakse järgmisega:

| | |
|---|---|
| „Kipsi kuivatamine või kaltsineerimine või kipsplaatide ja muude kipstoodete tootmine tootmisvõimsusel üle 20 tonni kaltsineeritud kipsi või kuivatatud teisest kipsi ööpäevas | Süsinikdioksiid“ |

▼B

vi) kaheksateistkümnes rida asendatakse järgmisega:

| | |
|---|---|
| „Tahma tootmine, mis hõlmab orgaaniliste ainete, nt õlide, tõrvade, krakkimis- ja destilleerimisjääkide koksistamist, tootmisvõimsusel üle 50 tonni ööpäevas | Süsinikdioksiid“ |

vii) kahekümne neljas rida asendatakse järgmisega:

| | |
|---|---|
| „Vesiniku ($H_2$) ja sünteesgaasi tootmine tootmisvõimsusel üle 5 tonni päevas | Süsinikdioksiid“ |

viii) kahekümne seitsmes rida asendatakse järgmisega:

| | |
|---|---|
| „Kasvuhoonegaaside transportimine geoloogiliseks säilitamiseks direktiivi 2009/31/EÜ kohaselt lubatud säilitamiskohta, välja arvatud heitkogused, mis on hõlmatud käesoleva direktiivi kohase muu tegevusalaga | Süsinikdioksiid“ |

ix) viimase uue rea järele lisatakse joonega eraldatult järgmine rida:

| | |
|---|---|
| „Meretransport<br><br>Määrusega (EL) 2015/757 hõlmatud meretranspordi tegevus välja arvatud kõnealuse määruse artikli 2 lõikega 1a ja 31. detsembrini 2026 artikli 2 lõikega 1b hõlmatud meretranspordi tegevus | Süsinikdioksiid;<br><br>alates 1. jaanuarist 2026: metaan ja dilämmastikoksiid“ |

2) Direktiivi 2003/87/EÜ IIb lisa asendatakse järgmisega:

*„IIb LISA*

A osa

ARTIKLI 10 LÕIKE 1 KOLMANDALE LÕIGULE VASTAVATE MODERNISEERIMISFONDI VAHENDITE JAOTUS

| | Osa |
|---|---|
| Bulgaaria | 5,84 % |
| Tšehhi | 15,59 % |
| Eesti | 2,78 % |
| Horvaatia | 3,14 % |
| Läti | 1,44 % |
| Leedu | 2,57 % |
| Ungari | 7,12 % |
| Poola | 43,41 % |
| Rumeenia | 11,98 % |
| Slovakkia | 6,13 % |

▼B

B osa

ARTIKLI 10 LÕIKE 1 NELJANDALE LÕIGULE VASTAVATE MODERNISEERIMISFONDI VAHENDITE JAOTUS

| | Osa |
|---|---|
| Bulgaaria | 4,9 % |
| Tšehhi | 12,6 % |
| Eesti | 2,1 % |
| Kreeka | 10,1 % |
| Horvaatia | 2,3 % |
| Läti | 1,0 % |
| Leedu | 1,9 % |
| Ungari | 5,8 % |
| Poola | 34,2 % |
| Portugal | 8,6 % |
| Rumeenia | 9,7 % |
| Slovakkia | 4,8 % |
| Sloveenia | 2,0 %“; |

3) Direktiivile 2003/87/EÜ lisatakse järgmised III ja IIIa lisa:

*„III LISA*

**IVa PEATÜKIGA HÕLMATUD TEGEVUSALAD**

| Tegevusalad | Kasvuhoonegaasid |
|---|---|
| Hoonete, maanteetranspordi ja muudes sektorites põletamiseks kasutatavate kütuste tarbimisse lubamine. Tegevusala ei hõlma järgmist:<br><br>a) I lisas loetletud tegevusaladel kasutatavate kütuste tarbimisse lubamine, välja arvatud juhul, kui neid kasutatakse põletamiseks kasvuhoonegaaside transportimisel nende geoloogiliseks säilitamiseks (nagu on märgitud kõnealuse lisa tabelis kahekümne seitsmendal real) või kui neid kasutatakse põletamiseks käitistes, mis on välja arvatud käesoleva direktiivi artikli 27a kohaselt;<br><br>b) selliste kütuste tarbimisse lubamine, mille heitekoefitsient on null;<br><br>c) ohtlike või olmejäätmete kütusena tarbimisse lubamine.<br><br>Hoonete ja maanteetranspordi sektorites esinevad järgmised heiteallikad, mis on kindlaks määratud valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) 2006. aasta suunistes kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride kohta, tehes määratlustes vajalikud muudatused järgmiselt:<br><br>a) soojuse ja elektri koostootmine (allikakategooria kood 1A1a ii) ja küttejaamad (allikakategooria kood 1A1a iii), kui nad toodavad soojust käesoleva punkti alapunktides c ja d nimetatud kategooriate jaoks kas otse või kaugküttevõrkude kaudu; | Süsinikdioksiid |

▼B

| Tegevusalad | Kasvuhoonegaasid |
|---|---|
| b) maanteetransport (allikakategooria kood 1A3b), välja arvatud põllumajandussõidukite kasutamine kattega teedel;<br><br>c) kaubanduslik/institutsiooniline sektor (allikakategooria kood 1A4a);<br><br>d) eluasemesektor (allikakategooria kood 1A4b).<br><br>Muude sektorite puhul esinevad järgmised heiteallikad, mis on kindlaks määratud valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) 2006. aasta suunistes kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride kohta:<br><br>a) energeetikasektor (allikakategooria kood 1A1), välja arvatud käesoleva lisa punkti 2 alapunktis a täpsustatud kategooriad;<br><br>b) töötlev tööstus ja ehitus (allikakategooria kood 1A2).“; | |

*IIIa LISA*

**LINEAARSE VÄHENDAMISTEGURI KOHANDAMINE VASTAVALT ARTIKLI 30c LÕIKELE 2**

1. Kui IVa peatüki kohaselt aastate 2024–2026 kohta teatatud keskmised heitkogused on üle 2 % suuremad kui artikli 30c lõike 1 kohaselt määratud 2025. aasta koguse väärtus ja kui nimetatud erinevused ei ole tingitud vähem kui 5 % erinevusest IVa peatüki kohaselt teatatud heitkoguste ja IVa peatükiga hõlmatud sektorites UNFCCC allikakategooriatest pärit liidu 2025. aasta kasvuhoonegaaside heitkoguste inventuuriandmete vahel, siis arvutatakse lineaarne vähendamistegur, kohandades artikli 30c lõikes 1 osutatud lineaarset vähendamistegurit.

2. Punkti 1 kohane kohandatud lineaarne vähendamistegur määratakse kindlaks järgmiselt:

$LRF_{adj}$ = 100%* [$MRV_{[2024-2026]}$ – ($ESR_{[2024]}$ - 6* $LRF_{[2024]}$* $ESR_{[2024]}$)]/ (5* $MRV_{[2024-2026]}$), kus

$LRF_{adj}$ on kohandatud lineaarne vähendamistegur;

$MRV_{[2024–2026]}$ on IVa peatüki kohaste tõendatud heitkoguste keskmine aastatel 2024–2026;

$ESR_{[2024]}$ on IVa peatükiga hõlmatud sektorite jaoks artikli 30c lõike 1 kohaselt määratud 2024. aasta heitkoguste väärtus;

$LRF_{[2024]}$ on artikli 30c lõikes 1 osutatud lineaarne vähendamistegur.

4) Direktiivi 2003/87/EÜ IV lisa muudetakse järgmiselt:

a) A osa jaotist „Arvutamine“ muudetakse järgmiselt:

i) kolmanda lõigu viimane lause „Biomassi heitekoefitsient võrdub nulliga.“ asendatakse järgmisega:

„Direktiiviga (EL) 2018/2001 biomassi kasutamise suhtes kehtestatud säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele vastava biomassi heitekoefitsient, koos käesoleva direktiivi alusel kohaldamiseks tehtud vajalike kohandustega, mis on sätestatud käesoleva direktiivi artiklis 14 osutatud rakendusaktides, on null.“;

▼B

ii) viies lõik asendatakse järgmisega:

„Kasutatakse direktiivi 2010/75/EL kohaselt välja töötatud standardväärtusega oksüdatsioonikoefitsiente, välja arvatud juhul, kui käitaja suudab tõendada, et tegevuspõhised koefitsiendid on täpsemad.“;

b) B osa jaotises „Süsinikdioksiidi heitkoguste seire“ asendatakse neljanda lõigu viimane lause „Biomassi heitekoefitsient on null.“ järgmisega:

„Direktiiviga (EL) 2018/2001 biomassi kasutamise suhtes kehtestatud säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele vastava biomassi heitekoefitsient, koos käesoleva direktiivi alusel kohaldamiseks tehtud vajalike kohandustega, mis on sätestatud käesoleva direktiivi artiklis 14 osutatud rakendusaktides, on null.“;

c) lisatakse järgmine C osa:

„C OSA

**III lisas osutatud tegevusalale vastavate heitkoguste seire ja aruandlus**

Heitkoguste seire

Heitkoguseid seiratakse arvutuste abil.

Arvutamine

Heitkoguste arvutamiseks kasutatakse järgmist valemit:

tarbimisse lubatud kütus × heitekoefitsient

Tarbimisse lubatud kütus hõlmab reguleeritud üksuse poolt tarbimisse lubatud kütuse kogust.

Kasutatakse standardseid valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli (IPCC) heitekoefitsiente, mis on võetud IPCC 2006. aasta inventuurisuunistest või nende inventuurisuuniste hilisematest ajakohastatud versioonidest, välja arvatud juhul, kui kütusepõhised heitekoefitsiendid, mille on määranud sõltumatud akrediteeritud laboratooriumid tunnustatud analüütiliste meetodite abil, on täpsemad.

Iga reguleeritud üksuse ja iga kütuse kohta tehakse eraldi arvutused.

Heitkoguste aruandlus

Iga reguleeritud üksus esitab oma aruandes järgmise teabe:

A. Reguleeritud üksuse tuvastamiseks vajalikud andmed, sealhulgas:

— reguleeritud üksuse nimi;

— reguleeritud üksuse aadress, seahulgas sihtnumber ja riik;

— reguleeritud üksuse pool tarbimisse lubatud kütuse liik ja tegevused, mille kaudu ta kütuse tarbimisse lubab, sealhulgas kasutatav tehnoloogia;

— kontaktisiku aadress, telefon, faks ja e-posti aadress ning

— reguleeritud üksuse ja võimaliku emaettevõtja omaniku nimi.

▼B

B. III lisas osutatud sektorites põletamiseks kasutatava iga tarbimisse lubatud kütuseliigi puhul, mille heitkogused arvutatakse:

— tarbimisse lubatud kütuse kogus;

— heitekoefitsiendid;

— koguheide;

— tarbimisse lubatud kütuse lõppkasutus(ed) ning

— määramatus.

Liikmesriigid võtavad meetmeid, et kooskõlastada aruandlusnõuded olemasolevate aruandlusnõuetega, et vähendada ettevõtjate aruandluskoormust.“

5) Direktiivi 2003/87/EÜ V lisasse lisatakse järgmine C osa:

„C OSA

**III lisas osutatud tegevusalale vastavate heitkoguste tõendamine**

Üldpõhimõtted

1. III lisas osutatud tegevusele vastavad heitkogused tuleb tõendada.

2. Tõendamisel võetakse arvesse artikli 14 lõikele 3 vastavat aruannet ja eelneva aasta seireandmeid. Käsitletakse seiresüsteemide usaldusväärsust, usutavust ja täpsust ning heitkogustega seotud esitatud andmeid ja teavet, eelkõige:

a) tarbimisse lubatud kütuseid ja nendega seotud arvutusi;

b) heitekoefitsientide valikut ja kasutamist;

c) arvutusi, mille tulemusel määratakse kindlaks üldine heitkogus.

3. Teatatud heitkoguseid võib tõendada üksnes juhul, kui usaldusväärsed ja usutavad andmed võimaldavad heitkoguseid piisava kindlusega kindlaks määrata. Piisava kindluse saavutamiseks peab reguleeritud üksus näitama, et:

a) esitatud andmetes ei esine vastuolusid;

b) andmete kogumine on toimunud kooskõlas kehtivate teadusstandarditega ning

c) reguleeritud üksuse asjaomased registrid on täielikud ja järjepidevad.

4. Tõendajale tagatakse juurdepääs kõikidele tõendamise objektiga seotud tegevuskohtadele ja andmetele.

5. Tõendaja võtab arvesse, kas reguleeritud üksus on registreeritud ühenduse keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemis (EMAS).

Metoodika

Strateegiline analüüs

6. Tõendamine põhineb kõigi reguleeritud üksuse poolt tarbimisse lubatud kütuste koguste strateegilisel analüüsil. Selleks peab tõendajal olema ülevaade kõigist tegevustest, mille kaudu reguleeritud üksus kütuseid tarbimisse lubab, ja nende olulisusest heitkoguste seisukohast.

▼B

Protsessi analüüs

7. Esitatud andmete ja teabe tõendamine toimub asjakohasel juhul reguleeritud üksuse tegevuskohas. Tõendaja teeb esitatud andmete ja teabe usaldusväärsuse kindlakstegemiseks pistelisi kontrolle.

Riskianalüüs

8. Tõendaja hindab kõiki reguleeritud üksuse poolt kütusete tarbimisse lubamiseks kasutatavaid viise, et hinnata reguleeritud üksuse üldist heitkogust käsitlevate andmete usaldusväärsust.

9. Selle analüüsi alusel nimetab tõendaja selgelt võimalikud suurema veariskiga elemendid ning muud seire- ja aruandluskorra aspektid, mis võivad tõenäoliselt üldise heitkoguse kindlaksmääramisega seotud vigade tekkimisele kaasa aidata. See hõlmab eelkõige eri allikatest pärinevate heitkoguste taseme kindlaksmääramiseks vajalikke arvutusi. Erilist tähelepanu pööratakse suure veariskiga elementidele ja seirekorra eespool nimetatud aspektidele.

10. Tõendaja võtab arvesse kõiki tõhusaid riskikontrollimeetodeid, mida reguleeritud üksus ebakindluse vähendamiseks kasutab.

Aruanne

11. Tõendaja koostab tõendamisprotsessi aruande, milles märgitakse, kas artikli 14 lõikele 3 vastav aruanne on rahuldav. Kõnealuses aruandes esitatakse kõik tehtud töö seisukohast olulised küsimused. Kui tõendaja arvates ei ole koguheidet oluliselt väärkajastatud, võib esitada deklaratsiooni, et artikli 14 lõikele 3 vastav aruanne on rahuldav.

Tõendaja pädevusele esitatavad miinimumnõuded

12. Tõendaja on reguleeritud üksusest sõltumatu, täidab oma ülesandeid usaldusväärselt, objektiivselt ja professionaalselt ning tunneb:

a) käesoleva direktiivi sätteid, samuti asjaomaseid standardeid ja suuniseid, mille komisjon on artikli 14 lõike 1 kohaselt vastu võtnud;

b) tõendatavate tegevusaladega seotud õigus- ja haldusnorme ning

c) reguleeritud üksuse poolt kütuste tarbimisse lubamiseks kasutatavate viisidega, eelkõige andmete kogumise, mõõtmise, arvutamise ja esitamisega seotud teabe saamist.“